

T. C.
SELÇUK ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
İLKÖĞRETİM ANA BİLİM DALI
SOSYAL BİLGİLER ÖĞRETMELİĞİ BİLİM DALI

**YENİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA İLKÖĞRETİM 4.SINIF
SOSYAL BİLGİLER DERSİ TARİH KONULARININ
ÇOKLU ZEKA İLE ÖĞRETİMİ
(AFYONKARAHİSAR ÖRNEĞİ)**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN
YRD. DOÇ. DR. YAŞAR BEDİRHAN

HAZIRLAYAN
Fidan ŞAHİN

KONYA 2008

ÖNSÖZ

Toplum olarak çağın gereklerine ayak uydurabilmek için zaman zaman çeşitli kurumlarda ve uygulamalarda değişiklikler yapmamız gerekiyor. Özellikle tüm kurumlara temel teşkil eden eğitim kurumlarında çağın gerisinde kalmamak çok önemlidir. Bu nedenle tüm yeniliklere ve gelişmelere göre eğitim kurumlarında da değişiklikler yapabiliyor. Özellikle öğretim programlarımız günün şartlarına göre değiştirilmesi ve güncellenmesi gereken temel öğelerimizden biridir.

Türkiye Cumhuriyeti kurulduğu günden bugüne öğretim programlarımızda birçok değişiklik yaşanmıştır. 2004-2005 eğitim öğretim yılında da pilot okullarda uygulanmaya başlanan yeni öğretim programı ilköğretim programlarımızdaki en son değişikliktir. Bu program 2005-2006 öğretim yılında tüm okullarımızda kademeli olarak uygulanmaya başlanmıştır.

Bu araştırmada 3 yıldır uygulanmaya çalışılan bu programın 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi tarih konuları ile eski öğretim programındaki 4. ve 5. sınıf Sosyal Bilgiler dersi tarih konuları karşılaştırılmış, 4. sınıf tarih konularının çoklu zeka ile uygulanabilirliği konusunda öğretmen görüşleri alınmıştır.

Bu araştırmanın yapılması ve yazımı aşamasında yardımını esirgemeyen S.Ü. İlköğretim bölümü hocalarına, özellikle Psikolojik Danışmanlık ve Rehberlik bölümünde Yrd.Doç.Dr. Şahin KESİCİ'ye, danışmanım Yrd.Doç.Dr. Yaşar BEDİRHAN'a, görüşmelerde bana zamanlarını ayıran meslektaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

Ayrıca yüksek lisans çalışmalarına başladığım günden itibaren bana yardımcı olan ve hiçbir zaman desteğini esirgemeyen sevgili eşim Serkan ŞAHİN' e, eğitim hayatım boyunca ellerinden gelen her şeyi yapan ve yapmaya hazır olan Anne ve Babama sonsuz teşekkürler.

Araştırmanın Milli Eğitim camiasına yararlı olmasını diliyorum; bundan sonraki yapılacak araştırmalara katkıda bulunmasını umut ediyorum.

ÖZET

Bu çalışma 2004-2005 eğitim- öğretim yılından itibaren ilköğretim okullarında uygulamaya konulan yeni öğretim programındaki 4. sınıf tarih konularının çoklu zeka ile uygulanabilirliğini ortaya koymak amacıyla 2007-2008 öğretim yılı içerisinde Afyonkarahisar ilinde Milli Eğitim Bakanlığına bağlı okullarda görev yapan 22 4. sınıf öğretmenin görüşleri alınarak gerçekleştirilmiştir.

Görüşmelere geçilmeden önce konunun daha iyi yansıtılabilmesi için eski öğretim programı ve yeni öğretim programındaki tarih konuları karşılaştırılmış ve kısaca çoklu zeka konusunda bilgiler de verilmiştir.

Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış olup, araştırmanın verileri, 4. sınıf öğretmenlerine uygulamak amacıyla geliştirilen ve 11 soruyu kapsayan bir görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Toplanan veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir.

Araştırma sonucunda; öğretmenlerle yapılan görüşmeler doğrultusunda öğretmenlerimizin; tarih konularında verilen bilgilerde eksik ve fazla kısımlar buldukları, çoklu zeka yöntemini derslerinde kullanmadıkları, fakat çoklu zeka ile öğretimde birden fazla ders materyalinin ve özellikle üç boyutlu materyallerin kullanımının önemini bildikleri sonucuna ulaşılmıştır. Ayrıca öğretmenlerimizin yeni yöntemleri bilmelerine rağmen klasik yöntem olan anlatım yöntemini, klasik akılda tutma yöntemi olan tekrarı kullandığı, farklı uygulamalarla ders işlemedikleri anlaşılmıştır. Öğretmenlerimizin çoklu zeka ile öğretim için yeni programda verilen ders saati sayısını yetersiz bulduğu tespit edilmiştir.

ABSTRACT

This study was performed within 2007-2008 years to display applicability of topics of history lesson for the fourth grade in new education programme which were put into practice beginning from 2004-2005 education year in primary schools by using multiple intelligence theory , by taking advices of 22 fourth grade teachers in Afyonkarahisar who perform in state schools which are bound Ministry of Education.

Before the conversation ,topics of history lesson which are in old education programme, and in new education programme were compared. And information about multiple intelligence theory was given.

In this research, qualitative research technic was used.And results of research were collected together by using conversation form which was improved to apply for the fourth grade teachers,and consisted of 11 questions. Collected results were analyzed by using content analyze technic

According to reseach results, through the meetings with the teachers, it was noticed that according to the teachers there are missing and more than needed parts in the giving information in the history lesson. And also, it was appeared that teachers don't use multiple intelligence theory in their lesson,but they know the importance of using many different materials and especially 3-D materials in the lessons. Besides,it was understood that although teachers know the new teaching technics, they use the classical technics such as expression and repetition which is a clasical methods of keeping in mind, and don't give their lessons by using different applications. Furthermore,it was determined that teachers think the teaching periods aren't enough in the new programme for the using of multiple intelligence theory.

İÇİNDEKİLER

SAYFA NO:

Önsöz.....	i
Özet.....	ii
Abstract.....	iii
İçindekiler.....	iv
Tablolar Listesi.....	vii
Kısaltmalar.....	viii

BÖLÜM I

GİRİŞ

1.1. Problem.....	1
1.2. Araştırmanın Amacı.....	3
1.3. Araştırmanın Önemi.....	4
1.4. Tanımlar.....	5

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1.KURAMSAL BOYUT.....	6
2.1.1. İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi (4. Sınıflar) Öğretim Programına Göre Tarih Konuları.....	6
2.1.1.1. Eski Öğretim Programında Tarih Konuları.....	6
2.1.1.2. Yeni Programda Tarih Konuları.....	13
2.1.1.3. Eski Ve Yeni Öğretim Programının Karşılaştırılması.....	14

2.1.2. Çoklu Zeka Yaklaşımı	15
2.1.2.1. Sözel- Dilsel Zeka.....	17
2.1.2.2. Mantıksal- Matematiksel Zeka.....	18
2.1.2.3. Görsel-Uzamsal Zeka.....	19
2.1.2. 4. Müziksel-Ritmik Zeka	20
2.1.2.5. Bedensel- Kinestik Zeka.....	21
2.1.2.6. Sosyal-Zeka.....	22
2.1.2.7. İçsel Zeka.....	22
2.1.2. 8. Doğacı Zeka.....	23
2.1.2.9. Farklı Zeka Alanları İçin Uygulanabilecek Öğretim Yöntemlerine Örnekler	24
2.2. TEORİK BOYUT.....	26

BÖLÜM III

METOT

3.1. Araştırma Modeli.....	30
3.2. Çalışma Grubu.....	30
3.3. Yarı Yapılandırılmış Görüşme Tekniği.....	31
3.4. Verilerin Toplanması.....	32
3.5. Verilerin Analizi ve Yorumlanması.....	33

BÖLÜM IV

BULGULAR

4.1. Bulgular.....	35
--------------------	----

BÖLÜM V

TARTIŞMA

5.1. Tartışma.....53

BÖLÜM VI

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

6.1. Sonuçlar.....80

6.2. Öneriler.....84

KAYNAKÇA.....85

EKLER

Ek1: Görüşme Formu..... 92

TABLolar LİSTESİ

Sayfa

No:

Tablo 1: Görüşme Yapılan Bireylerin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	30
Tablo 2: Görüşme yapılan bireylerin hizmet yılına göre dağılımı.....	31
Tablo 3: Görüşme yapılan bireylerin buldukları okulda çalışma sürelerine göre dağılımı.....	31
Tablo 4: Neler öğretilmesi gerektiği konusunda öğretmen görüşlerinin dağılımı.....	35
Tablo 5: Kurtuluş savaşında cepheler konusunda verilen bilgilere ait öğretmen görüşlerinin dağılımı.....	38
Tablo 6: Öğretmenlerin metafor sistemine benzer çoklu zeka yöntemleri uygulayıp uygulamadıklarına ilişkin görüşlerinin dağılımı.....	40
Tablo 7: Kullanılacak kaynaklar konusunda öğretmen görüşlerinin dağılımı.....	42
Tablo 8 : Uygulanabilecek yöntemler konusunda öğretmen görüşlerinin dağılımı.....	43
Tablo 9: Öğretmenlerin cepheler konusunu öğretebilmek için ihtiyaç duyduğu ders saati dağılımı.....	46
Tablo 10 : Yapılabilecek etkinliklere ilişkin görüşlerin dağılımı.....	47
Tablo 11: Öğretilen konunun unutulmaması için yapılacak etkinliklerle ilgili görüşlerin dağılımı.....	49
Tablo 12: Öğretmenlerin kullandıkları farklı yöntemlerin dağılımı	51

KISALTMALAR

A.Ü.	:Ankara Üniversitesi
bkz	:bakınız
C.	: Cilt
Çev	: Çeviren
meb.	: Milli Eğitim Bakanlığı
ÖSYM	: Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi
s.	: Sayfa
S.	: Sayı
SBE	: Sosyal Bilimler Enstitüsü
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
TDK	: Türk Dil Kurumu
tv	: televizyon
vb.	: ve benzerleri

BÖLÜM I

GİRİŞ

Bu bölümde problem, araştırmanın amacı, araştırmanın önemi ve tanımlar yer almaktadır.

1.1. PROBLEM

Toplumların ideal olarak benimsedikleri eğitim hedeflerine ulaşabilmeleri, bu alandaki çalışmalarını belli programlara uygun olarak sürdürmelerine bağlıdır(Büyükkaragöz ve Çivi,1997). Bu açıdan öğretim programları, eğitim öğretim faaliyetlerinin gerçekleştirildiği tüm kurumlar için büyük önem taşımaktadır(Kamber, 2007, s:4). Bu öneminden dolayı ülkemizde öğretim programları çağın ihtiyaçlarına göre zaman zaman yenilenmiştir. Günümüzde 1990 yılından beri kullanılan öğretim programı hızla değişen dünyanın güncelliğinden uzak kaldığı için 2004-2005 eğitim öğretim yılından itibaren pilot okullarda yeni öğretim programı uygulanmaya başlamıştır. Yeni öğretim programının gerçekten çağın ihtiyaçlarına uygun olması ve öğrenciye verilecek bilgilerin tam olarak aktarılabilir olması çok önemlidir. Çünkü eğitim kurumlarının en önemli işlevlerini yerine getirebilmesine yardımcı olan programlar çağdaş ve başarılı bir toplum olmamızı sağlayacaktır.

Eğitim kurumlarının en önemli işlevlerinden biri çocuğu iyi bir vatandaş olarak yetiştirmektir. Eğitim kurumlarının bu işlevi, çocuğun toplumsallaşmasını, içinde yaşadığı toplumun kültürünü, tarihini, kurumları tanımasını sağlayarak; toplumdaki rollerinin gerektirdiği davranışları, toplumun kendisine sağladığı olanakları ve bunlardan yararlanma yollarını kazandırarak yerine getirir. Eğitim kurumları bu işlevi yerine getirerek hem bireyin mutlu ve üretken olmasını hem de toplumun sürekliliği sağlar. Ülkemizde, öğrencilere tüm bu bilgi ve becerilerin önemli bir kısmı, ilköğretim kurumlarında, ilk üç yıl Hayat Bilgisi, 4, 5, 6, ve 7. sınıflarda sosyal bilgiler dersi yoluyla kazandırılmaya çalışılır(Erden, s:4,5).

Görüldüğü gibi sosyal bilgiler dersi eğitim kurumlarının en önemli işlevlerini yerine getirmesinde önemli bir role sahiptir. Bu nedenle sosyal bilgiler dersi açısından yeni öğretim programının incelenmesi çok önemlidir. Aynı zaman da tüm öğrencilerin en iyi şekilde anlayıp davranış haline getirmesi gereken konuların da en etkili yöntemlerle öğrencilere sunulması gerekmektedir. Yeni öğretim programı yapılandırmacı yaklaşıma göre hazırlanmış bir programdır. Öğrencilerin farklı yaşantılar yoluyla bilginin farkına varmaları sağlanmıştır. Fakat bunun yanında öğretmenlerin de uygulayabileceği farklı yöntemler vardır. Bunların en önemlilerinden bir tanesi de çoklu zeka yöntemidir.

Çoklu Zeka kuramının insan zekasına bakışında en dikkate değer unsur, herkesin yapması gereken bir kalıp yerine, çoğulculuğu ve bireysel farklılığı temel almasıdır (Summak, 2005, s:33). Zaten eğitim öğretim çalışmalarında da bireysel farklılıkların dikkate alınması çok önemlidir. Bu nedenle yeni öğretim programındaki konuların çoklu zeka ile öğretiminin mümkün olabilmesi öğretim açısından önemli olacaktır.

Tüm bu açıklamalarımız doğrultusunda çalışmamız; hem yeni öğretim programının anlaşılması, hem sosyal bilgiler dersi ile yeni öğretim programının ilişkilendirilmesi, hem de bu yeni öğretim programında çoklu zekanın uygulanmasını kapsayacak bir çalışmadır. Ancak tüm konuların ele alınması tek bir çalışma için mümkün olmayacağından, konu ile ilgili olarak 4. sınıf sosyal bilgiler dersi tarih konularından “Kurtuluş Savaşında Cepheleler” konusunu değerlendirilmiştir.

Kendi derslerinde uzmanlaşmış olan öğretmenler yıllardır yaptıkları takdir yönteminin çok dışında yöntemleri uygulamak zorundalar. Bu nedenle öğretmenler öğrencilerin çeşitli öğretim stratejileri geliştirmelerine olanak tanımalı, klasik sınıf ortamındaki kadar rahat bir şekilde iletişime girmelerini sağlamalı ve konuları yanlış anlamalarını engellemelidir. Ayrıca eğitim öğretim göreceğ öğrencilere düzenli ders çalışma alışkanlığı kazandırmalı ve öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını almaları sağlanmalıdır(Kamber, 2007, s:29).

Öğretmenlerimiz yeni öğretim programının bu yönü hakkında farklı düşüncelere sahip olabilir, uygulamalarda sıkıntıya düşebilir, süreleri yetersiz bulabilir, konularda eksik ve ya fazla olan yönler bulabilir. Bunların bilinmesi de yeni öğretim programının düzenlenmesinde ve değiştirilmesinde etkili olabilir. Bu nedenle konu ile ilgili öğretmen görüşlerini almak gerekmektedir. Aynı zamanda öğretmenlerin çoklu zekayı yeni programda uygulayıp uygulayamadıkları da tüm öğrencilerin öğrenmesi açısından önemlidir.

Bu nedenle bu çalışmada, 2005–2006 eğitim- öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan Yeni Öğretim Programındaki 4.sınıf tarih konularının çoklu zeka yöntemi ile nasıl öğretilbileceği 4.sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmiştir.

1.2. ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın temel amacı 4. sınıf tarih konularından “Kurtuluş savaşında cepheler” konusunun çoklu zeka ile öğretimi ile ilgili öğretmen görüşlerinin belirlenmesidir.

Bu temel amaç doğrultusunda şu temel sorulara cevap aranmıştır:

1. 4. Sınıf öğretmenlerinin “Kurtuluş Savaşında Cepheler “konusunda öğrencilere verilmesi gereken bilgilerle ilgili görüşleri nelerdir?
2. 4. Sınıf öğretmenlerinin “Kurtuluş Savaşında Cephelerle” ilgili yeni programda gördükleri eksik veya fazla yönler nelerdir?
3. 4. Sınıf öğretmenleri kurtuluş savaşında cepheler konusunda metafor sistemi gibi farklı bir yöntem kullanıyor mu?
4. 4. sınıf öğretmenleri Kurtuluş savaşında cepheler konusunu çoklu zekaya dikkat ederek anlatmak için hangi kaynakları ve yöntemleri kullanıyor?
5. 4. sınıf öğretmenleri kurtuluş savaşında cepheler konusunun çoklu zekaya uygun bir şekilde öğretilmesi için kaç saat gerektiğini düşünüyorlar?

6. 4. sınıf öğretmenleri, öğrencilerin kurtuluş savaşında cepheler konusunu yaparak yaşayarak anlamaları için ne gibi etkinlikler yaptırıyor?
7. 4. sınıf öğretmenleri kurtuluş savaşında cepheler konusunu çoklu zeka ile öğrettikten sonra, öğrencilerin unutmaması için neler yapıyor?
8. 4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheler konusunu öğretmek için uyguladıkları farklı yöntemler var mı?

1.3. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Son yıllarda ekonominin artan etkisi, uluslar arası ilişki ve kontrollerin sıklaşması sonucu eğitimde de global eğilimler arttı. Eskiden egemen olan, sadece dinî, ideolojik ve ulusal devletlerin istediği standart kişilikler ve bu kişilikleri yetiştirmeyi amaçlayan davranışçı (koşullanmacı) öğrenme teorileri önemini kaybediyor. Bunun yerine kişilerin kendi kapasitelerine, zeka ve yeteneklerine, özgür seçimlerine dayalı öğrenme hedeflerini seçmeleri ve istedikleri alanda (kapasitelerinin elverdiği ölçüde) uzmanlaşmaları yolu açılmaktadır(Ergün, 2005, s:29).

Bu açıdan Türkiye'deki eğitim sistemi içerisinde de değişiklikler yaşanmaktadır. Ülkemizde 2005–2006 eğitim-öğretim yılından itibaren Yeni Öğretim Programı uygulanmaya başlamıştır. Yeni öğretim programında yapılandırmacı yaklaşım uygulanmaya çalışılmıştır. Bu yaklaşımla öğrenciler doğruları kendilerinin bulmaları, öğretmenin öğrenciye öğrenmeyi öğretmesi hedeflenmiştir. Bu yeni programda 4. sınıf öğrencilerinin öğrenmesi gereken bazı bilgilerde de değişiklik olmuştur.

4. sınıfta sosyal bilgiler derslerinde geçmişimi öğreniyorum ünitesinde yer alan bilgilerin öğrenciler için yeterli olup olmadığı konusunda öğretmen görüşleri alınarak. Bu konuların öğrencilere çoklu zekayla nasıl aktarıldığı öğrenilecek. Böylece yeni programdaki konuların öğrencilere iyi bir şekilde verilmesi için sınıf öğretmenlerine faydalı olunacak. Ayrıca yapılacak olan yeni öğretim programlarının şekillenmesinde öğretmen görüşleri önem taşıyacak.

Program yeni olduğu için yeni programla ilgili çalışma yapılmış olması bu programın daha iyi kavranması açısından da önemlidir.

1.4. TANIMLAR

Öğretim programı: Belli bir öğretim basamağındaki çeşitli sınıf ve derslerde okutulacak konuları, bunların amaçlarını, her dersin sınıflara göre haftada kaç saat okutulacağını ve öğretim metotlarını tekniklerin gösteren kılavuzdur(Büyükkaragöz ve Çivi,1999, s: 190).

Yapılandırmacılık: Bilginin öğrenci tarafından yapılandırılması anlamına gelmektedir(Özden,2005, s:20).

Çoklu zeka kuramı: Zekaya ilişkin yıllardır süregelen anlayış insanları iki ayrı gruba ayırmaktadır; zeki olanlar ve zeki olmayanlar yani, birey doğuştan ya zekidir, ya zeki değildir. Gardner ise, insan zekasının tek bir faktörle açıklanamayacak kadar çok sayıda yetenekler içerdiğini söylemektedir. Gardner'ın İnsanların farklı şekillerde sahip oldukları yetenekleri, potansiyelleri veya kabiliyetlerini zeka alanları olarak adlandırdığı kuramına Çoklu zeka kuramı denir.(Saban,2002, s:36).

Sınıf öğretmeni: İlköğretim I. Kademe sınıflarında görev alan, bu sınıflardan kendisine verilen sınıfın tüm derslerine veren öğretmen.

Sosyal Bilgiler: Sosyal Bilgiler, toplumsal gerçekle kanıtlamaya dayalı bağ kurma süreci ve bunun sonunda elde edilen dirik bilgiler olarak tanımlanabilir. Toplumsal gerçek denildiğinde toplumsal yaşamı düzenleyen her türlü etkinlik akla gelebilir. Sosyal Bilgiler disiplinler arası bir disiplin olarak ele alınabilir(Sönmez, 1986, s: 17). Yani tarih, coğrafya, ekonomi, hukuk, sosyoloji gibi birçok disiplinle ilgisi vardır.

Sosyal Bilgiler; İlköğretim okullarında iyi ve sorumlu vatandaşlar yetiştirmek amacıyla Sosyal Bilimler disiplinlerinden seçilmiş bilgilere dayalı olarak, öğrencilere cemiyet hayatıyla ilgili temel beceri ve değerlerin kazandırıldığı bir çalışma alanıdır(Erden,1997, s:8).

BÖLÜM II

İLGİLİ YAYIN VE ARAŞTIRMALAR

2.1.KURAMSAL BOYUT

2.1.1. İLKÖĞRETİM SOSYAL BİLGİLER DERSİ (4. SINIFLAR)ÖĞRETİM PROGRAMINA GÖRE TARİH KONULARI

Bilindiği üzere İlköğretimde öğretim programlarında 2004–2005 yılından itibaren bir takım değişiklikler yapılmıştır. Bu değişikliklerin amacı çağımızın değişen dünyasına ayak uydurabilmek için eğitimi daha kaliteli seviyelere getirmektir elbette. 2004- 2005 eğitim öğretim yılında pilot okullarda, 2005–2006 eğitim öğretim yılında tüm ilköğretim okullarında uygulanmaya başlayan öğretim programı dünyadaki mevcut sistemlerde uygulanan programlar incelenerek ve öğrencilerin öğrenmesini artırıcı öğretim tekniklerinden yararlanarak hazırlanmıştır. Bu çalışmalar yapılırken bazı konularda değişikliklere gidilmiştir.

Eski programda hem 4. sınıfta hem de 5. sınıfta tarih konularıyla ilgili üniteler yer almasına rağmen yeni öğretim programında bu konular azaltılmıştır, özellikle 5. sınıflarda tarihle ilgili bir üniteye yer verilmemiştir. Bu nedenle biz çalışmamızın gereği olarak ilköğretim birinci kademedeki 4. sınıflarda tarih konularını inceledik. Burada öncelikle eski ve yeni öğretim programındaki tarih konularının verilmesinin uygun olacağını düşündük.

2.1.1.1. ESKİ ÖĞRETİM PROGRAMINDA TARİH KONULARI

4.SINIF

ÜNİTE IV: TARİH, TARİHTE ANADOLU, TÜRKLER VE İSLAMİYET

BİRİNCİ BÖLÜM: TARİHE GİRİŞ

- A. Tarih (Tanımı ve Konusu)
- B. Tarihin Başlangıcı ve Devirleri
- C. Takvim

İKİNCİ BÖLÜM: TÜRKLER'İN ANA YURDU VE ANADOLU UYGARLIKLARI

- A. Türklerin Anayurdu ve Göçler
 - 1. Türklerin Anayurdu ve Yaşayışları
 - 2. Göçler, Göçlerin Sebepleri ve Sonuçları
- B. Orta Asya'da Kurulan Türk Devletleri (Kuruluşları, gelişmeleri ve yıkılışları)
 - 1. Hunlar
 - 2. Göktürkler
 - 3. Uygurlar
- C. Orta Asya'da Kurulan İlk Türk Devletlerinde Kültür ve Medeniyet
- Ç. Türkler Köklü ve Zengin bir Tarihe Sahiptir (Türk Tarihinin Zenginliği, Türk Milletinin Tarihteki Yeri, Milli Kültürün Temelleri Milli Tarihtir)
- D. Anadolu Uygarlıkları
 - 1. Hititlerden Önce Anadolu
 - 2. Hititler ve Hitit Uygarlığı
 - 3. Anadolu'ya Komşu Mezopotamya ve Mısır Uygarlığı
 - 4. Hitit Devletinin yıkılışından sonra Anadolu'da kurulan Uygarlıklar (Urartulular, Frigyalılar, Lidyalılar, İyonyalılar, Romalılar ve Bizanslılar)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: İSLAMİYETİN DOĞUŞU VE TÜRKLER'İN İSLAMİYETİ KABULÜ

- A. İslamiyet'in Doğuşu
 - 1. Hz. Muhammed'in Hayatı
 - 2. İslamiyet'in Yayılışı (Dört Halife Dönemi, Emeviler ve Abbasiler Dönemi)
 - 3. İslam Kültürü ve Medeniyeti
- B. Türklerin İslamiyet'i Kabulü
 - 1. Türklerin İslamiyet'e Girişi
 - 2. İlk Türk- İslam Devletleri (Karahanlılar, Gazneliler)
 - 3. Türklerin İslam Kültürü ve Medeniyetine Hizmetleri

ÜNİTE V: TÜRKLER'İN ANADOLU'YA YERLEŞMESİ

BİRİNCİ BÖLÜM: BÜYÜK SELÇUKLU DEVLETİ

- B. Oğuzlar
- C. Büyük Selçuklu Devleti
 - 1. Devletin Kuruluşu
 - 2. Malazgirt Meydan Savaşı ve Sonuçları
 - 3. Devletin Yıkılışı

İKİNCİ BÖLÜM: ANADOLU SELÇUKLU DEVLETİ

- A. Devletin Kuruluşu ve Yükselişi
- B. Devletin Yıkılışı
- C. Anadolu'da Kurulan Türk Beylikleri

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: SELÇUKLU UYGARLIĞI

- A. Devletin Yönetimi
- B. Toplum Hayatı ve Ekonomi
- C. Bilim ve Güzel Sanatlar(Sönmez, 1999, s:277–279)

5. SINIF

ÜNİTE I: OSMANLI DEVLETİ

BİRİNCİ BÖLÜM: OSMANLI DEVLETİ'NİN KURULUŞU

- A. Osmanlı Devleti'nin Kuruluşu ve Önemli Olaylar
 - 1. Osmanlı Beyliğinin Kuruluşu
 - 2. Balkanlarda, Bizans İmparatorluğunda ve Anadolu'da Siyasal Durum
 - 3. Osman Bey, Orhan Bey ve I. Murat Dönemlerinin Önemli Olayları
 - a. Osman Bey Dönemi
 - b. Orhan Bey Dönemi (Bursa'nın Alınışı, Başkent Oluşu, Türklerin Rumeli'ye geçişi)
 - c. I.Murat Dönemi(Edirne'nin Alınışı, Sırp Sındığı Savaşı, I. Kosova Savaşı)
 - 4. Yıldırım Beyazıt Dönemi ve Önemli Olaylar

- a. Niğbolu Savaşı
 - b. Anadolu Türk Birliğinin Yeniden Sağlanması
 - c. Ankara Savaşı, Sebep ve Sonuçları
- B. Ankara Savaşından Sonra Anadolu'da Durum
1. Fetret Devri
 2. Çelebi Mehmet Dönemi
 3. II. Murat Dönemi ve Önemli Olaylar

İKİNCİ BÖLÜM: OSMANLI DEVLETİ'NİN YÜKSELME DÖNEMİ

- A. Fatih Sultan Mehmet Dönemi ve Bu Dönemin Önemli Olayları
1. İstanbul'un Fethi ve İmparatorluğa Geçiş (Fetih Sebepleri, Fetih İçin Yapılan Hazırlıklar, Fetih)
 2. İstanbul'un Fethinin Türk ve Dünya Tarihi Bakımından Önemi
 3. Balkanlar'da, Anadolu'da ve Denizlerde Gelişmeler
- B. II. Beyazıt Dönemi ve Bu Dönemin Önemli Olayları
- C. Yavuz Sultan Selim Dönemi ve Bu Dönemin Önemli Olayları
1. Osmanlı- İran ilişkileri (Çaldıran Savaşı)
 2. Osmanlı- Memluk İlişkileri
- D. Kanuni Sultan Süleyman Dönemi ve Bu Dönemin Önemli Olayları
1. Batıda Gelişmeler (Mohaç Meydan Savaşı, I. Viyana Kuşatması)
 2. Denizlerde Gelişmeler (Preveze Deniz Savaşı)
 3. Doğuda Gelişmeler
- E. Sokulu Mehmet Paşa Dönemi (Kıbrıs'ın Fethi, İnebahtı Savaşı)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM: OSMANLI UYGARLIĞI VE AVRUPADAKİ YENİLİKLER

- A. Osmanlı Uygarlığı
1. Devlet yönetimi
 2. Ordu ve Donanma
 3. Sosyal ve Ekonomik Hayat
 4. Eğitim ve Öğretim
 5. Bilim ve Teknik
 6. Güzel Sanatlar

- B. Avrupa’da Yenilikler
 - 1. Bilim ve Teknik alandaki gelişmeler
 - 2. Rönesans
 - 3. Reform
- C. Bilim ve Teknoloji (Anlamı, önemi ve her alanda esas alınması, insan hayatındaki yeri ve önemi, “Hayatta en hakiki mürşit ilimdir” prensibi)

ÜNİTE III : OSMANLI DEVLETİNİN DURAKLAMA VE GERİLEME DEVRİ

BİRİNCİ BÖLÜM OSMANLI DEVLETİNİN DURAKLAMA DEVRİ

- A. Osmanlı devletinin genel durumu (Duraklamayı etkileyen iç ve dış nedenler)
- B. Duraklama devrinin önemli siyasi olayları
 - 1. Osmanlı-Avusturya İlişkileri (1593- 1606 Savaşı ve sonuçları, 1662-1664 savaşı ve sonuçları, Osmanlı Leh, İran ve Venedik İlişkileri)
 - 2. II. Viyana Kuşatması ve Karlofça Antlaşması
- C. Devletin Durumunu Düzeltmek İsteyenler (Genç Osman, IV.Murat, Köprülüler)

İKİNCİ BÖLÜM OSMANLI DEVLETİNİN GERİLEME DEVRİ

- A. Gerileme Devrinin Önemli Siyasi Olayları (1711 Osmanlı –Rus Savaşı ve Prut Antlaşması, 1715-18 Osmanlı Avusturya Savaşı, 1736-39 Osmanlı- Rus ve Avusturya Savaşı, 1768-1774 Osmanlı Rus Savaşı ve Küçük Kaynarca Antlaşması, 1787-1792 Osmanlı- Rus ve Avusturya Savaşı)
- B. Gerileme Devrinde Osmanlı Devletinde Islahat Hareketleri (Lale Devri, I. Mahmut Dönemi, III. Mustafa Dönemi, I. Abdülhamit Dönemi, III. Selim Dönemi, II. Mahmut Dönemi)
- C. Fransız İhtilali ve Sonuçları (Fransız İhtilali ile ortaya çıkan yeni fikirler ve sonuçları, Fransız İhtilalinin Osmanlı Devletine Etkileri, Sırp ve Yunan İsyanı)
- D. Mısır ve Boğazlar Meselesi
- E. Kırım Savaşı ve Sonuçları
- F. Osmanlı Devletinde Demokratikleşme Hareketleri
 - 1. Tanzimat Fermanı
 - 2. Islahat Fermanı

3. Birinci ve İkinci Meşrutiyet Dönemi (I. Meşrutiyetin ilanı, İlk Anayasa ve Osmanlı Mebuslar Meclisi, II. Abdülhamit Yönetimi, 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı,II. Meşrutiyetin İlanı)

G. Osmanlı Devletinin Yıkılması

1. 1877-78 Osmanlı – Rus Savaşından Sonra Kaybedilen Yerler
2. Trablusgarp Savaşı
3. Balkan Savaşı
4. I. Dünya Savaşı ve Sonuçları

ÜNİTE IV : CUMHURİYETE NASIL KAVUŞTUK

BİRİNCİ BÖLÜM : BİRİNCİ DÜNYA SAVAŞI SONUNDA OSMANLI DEVLETİNİN DURUMU

A. Mondros Ateşkes Antlaşması sonunda yurdumuzun durumu

1. Mondros Ateşkes Antlaşmasının Uygulanması ve İlk İşgaller
2. İşgaller Karşısında Mustafa Kemal'in Duruma Bakışı

İKİNCİ BÖLÜM: KURTULUŞ SAVAŞI

- A. Hazırlık Dönemi (Mustafa Kemal'in Samsun'a Çıkışı, Amasya Genelgesi ve Önemi, Erzurum ve Sivas Kongreleri, Son Osmanlı Mebusan Meclisi, Misak-ı Milli, İstanbul'un İşgali)
- B. Büyük Millet Meclisinin Açılışı ve Çalışmaları (Büyük Millet Meclisi Hükümetine Karşı Ayaklanmalar, Sevr Antlaşması, Düzenli Ordunun Kurulması)
- C. Savaş Dönemi (Doğu Cephesi, Batı Cephesi, I. İnönü Muharebesi ve Sonuçları, II. İnönü Muharebesi ve Sonuçları, Sakarya Meydan Muharebesi ve Sonuçları, Büyük Taarruz ve Başkumandanlık Meydan Muharebesi)
- D. Barış Dönemi (Mudanya Ateşkes Antlaşması, Lozan Barış Antlaşması ve Önemi)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM : TÜRK İNKILABI VE ÖNEMİ

- A. Çağdaşlaşma ve Uygarlık

- B. Siyasi Alanda İnkılap (Saltanatın Kaldırılması, Cumhuriyetin İlanı, Cumhuriyet Kavramı, Halifeliğin Kaldırılması)
- C. Hukuk Alanında İnkılap (Anayasanın –Teşkilat-ı Esasiye Kanununun- Kabulü, Türk Medeni Kanunu ve Türk Ceza Kanunu)
- D. Eğitim ve Kültür Alanında İnkılap
 - 1. Milli Eğitim (Öğretim Birliğinin Sağlanması, Eğitimde Laiklik İlkesi, Eğitimin Önemi ve Öğretimin Yaygınlaştırılması, Taassubun Zararları, Cehaletten Kaçınma, Karma Eğitim, Milli Eğitim Sisteminin Gözeteceği Esaslar, Yeni Türk Harflerinin Kabulü)
 - 2. Milli Kültür (Medeniyet -Kültür İlişkileri , Taklitçilikten Kaçınma)
 - 3. Milli Ahlak (Ahlakın Kaynağı Millettir, Milli Ahlaka Uygun Hareket Milli Birliği Sağlar, Milli Ahlakımız Medeni Esaslara Ters Düşmez)
- E. Toplumsal Alanda İnkılap (Kıyafette Değişiklik, Takvim, Saat ve Ölçülerde Değişiklik, Soyadı Kanunu)
- F. Ekonomi Alanında İnkılap (Milli Ekonominin Kurulması , Tarım, Ticaret, Sanayi ve Bayındırlık Alanındaki Gelişmeler)
- G. Türk İnkılabının Önemi, Bize Kazandırdıkları ve Bu Konudaki Sorumluluklarımız

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM : CUMHURİYETİMİZİN KURUCUSU ATATÜRK

- A. Atatürk'ün Hayatı (Çocukluk Yılları ve Çevresi, Eğitim ve Öğretim, Askerlik Hayatı, Siyasi Hayatı, Karşılaştığı Güçlükler)
- B. Atatürk'ün Kişisel Özellikleri ve Çeşitli Yönleri (İleri Görüşlülüğü, Açık Sözlülüğü, Çok Cepheliliği, Yöneticiliği, Rehberliği, Birleştirme ve Bütünleştirme Gücü) (Sönmez, 1999,s: 605–611)

Yukarıda verilmiş olan konu başlıkları incelendiğinde; 4. Sınıfta tarihin tanımıyla başlanıp İlkçağda Anadolu Medeniyetleri, Türklerin Anayurdu, Türklerin İslamiyet'e Girişleri ve Anadolu Selçuklu Devletinde sonra Selçuklu medeniyetine kadar

ilerlenmiştir. 5. sınıfta ise Osmanlı tarihinden başlanıp İnkılap tarihinin sonuna kadar gelinmiştir.

Bu durum öğrencilerin tarihten sıkılmalarının ilk adımlarından biridir. Çünkü bu konular ilköğretim ikinci kademedede 6, 7 ve 8. sınıflarda tekrar gösterilecek olan konulardır. Ayrıca konuların yoğunluğu gözler önündedir. Bu konuların bazıları ikinci kademedede 3 yıla yayılmış durumdadır. Bazı konular ise hiç anlatılmamaktadır. Oyla birinci kademedede 2 yılda çok daha fazla konu öğrencilere aktarılmaya çalışılmaktadır. İşte bu durumda öğrencinin derslerden soğuması gündeme gelecektir ve tam öğrenme de sağlanamayacaktır.

Yeni programda öğrencilerin aynı konuları tekrar tekrar görmesi dikkate alınmış ve birinci kademedede konular büyük ölçüde azaltılmıştır. Aynı zamanda konuların ifade ediliş tarzı da değiştirilmiştir. Yeni programda yer alan konuları başlıklar halinde verdikten sonra durum daha iyi anlaşılacaktır.

2.1.1.2. YENİ PROGRAMDA TARİH KONULARI

4.SINIF

ÜNİTE II : GEÇMİŞİMİ ÖĞRENİYORUM

KONULAR

1. Aile Tarihi Yazıyoruz
2. Kültürümüz
3. Şenliğe Gidiyoruz
4. Atatürk Okulda
5. Trablusgarp'tan Çanakkale'ye
6. Mustafa Kemal Samsun'a Çıkıyor
7. Sevr'e Doğru
8. Cepheler
9. Kahramanlarımız
10. Kurtuluş Savaşında Türk Kadını
11. Cumhuriyet Kuruluyor (MEB, 4. sınıf ders kitabı, s:74)

Aile tarihi yazıyoruz konusunda öğrencilerin öğrenmesi gereken sözlü tarih nedir? Sorusunun cevabıdır. Kültürümüz ve Şenliğe gidiyoruz konularında ise Türk

milli kültüründe bulunan geleneklerden bahsedilmiştir. Düğünler, kına geceleri, halk oyunları, cirit ve güreş gibi ata sporları bu bölümlerle işlenen konulardır. Buraya kadar genel itibariyle daha önce işlenmeyen fakat öğrencilerin ilgilerini çekebilecek konulara yer verilerek öğrencilerin dikkatleri çekildikten sonra, Atatürk'ün öğrenim hayatı ile başlanarak Cumhuriyetin ilanına kadar olan gelişmeler fazla ayrıntıya girilmeden anlatılmaya çalışılmıştır. Bizim asıl konu alanımıza giren kısım da Atatürk'ün öğrenim hayatından başlayan kısımdır. Bu bölüm eski programda 5. sınıfların konuları içerisinde idi. Osmanlı Devleti'nin duraklama ve gerileme devri (III. Ünite) ünitesinde ve Cumhuriyete Nasıl Kavuştuk (IV. Ünite) Ünitesinde yer alan bazı konular bu kısımda birleştirilmiş ve öğrenci bilgi yükünden kurtarılmaya çalışılmıştır.

Yeni programda 5.sınıf konuları içerisinde tarih konularına yer verilmemiştir.

2.1.1.3. ESKİ VE YENİ ÖĞRETİM PROGRAMININ KARŞILAŞTIRILMASI

Yukarıda iki programdaki konular karşılaştırıldığında eski programın konular açısından ne kadar ağır olduğu göze çarpmaktadır. Bu konular dört ve beşinci sınıf öğrencilerinin (10-11 yaş çocuğunun) zihinsel ve duyuşsal gelişim düzeyinin çok üstündedir. Bu programda sosyal bilgiler dersi bir sürü soyut, anlamsız bilginin çocuğun kafasına zorla sokulduğu, öğrenci için sıkıcı, yorucu ve yararsız bir etkinliğe dönüşmektedir. Aslında eski programda da öğretmene konuları zevkli hale getirmek için imkan verilmiş olmasına rağmen, konuları yetiştirme ve öğrencileri sınavlara hazırlama telaşı öğretmenin bu imkanları kullanmasına olanak tanımamıştır.(Alicıgüzel,1999, s:119)

Yeni programda ise eski programa göre çok daha az konuya yer verilmiş ve bu konular öğrencilerin zevkle öğrenebileceği etkinliklerle süslenmiştir. Yeni programda tarih konusu yok denecek kadar azdır. Ancak öğrenci somut işlemler döneminde iken bu soyut konuları öğrenmek zorunda kalmayacağı için sosyal bilgiler dersine olan ilgi ve sevgisi daha fazla artabilecektir.

Yenilenen Sosyal Bilgiler programı, bireyin var olan deneyimlerini dikkate alarak, yaşama etkin katılımını sağlayan, doğru karar vermesini, sorun çözmesini

destekleyici ve geliştirici bir yaklaşımı önemsemektedir. Bu yaklaşımla öğrenci merkezli, sosyal bilgiler açısından bilgi be beceriyi dengeleyen, öğrencini kendi yaşantılarını ve bireysel farklılıklarını dikkate alarak çevreyle etkileşimine olanak sağlayan yeni bir anlayış yaşama geçirilmeye çalışılmaktadır. Yeni program, öğrencinin bilgiyi kendi yaşantısından yola çıkarak yine kendisinin yapılandırmasını hedeflemektedir(Safran,2004, s.54–55).

Elbette öğrencinin öğrenebilme isteğini artırmak için farklı yöntem ve tekniklerin bir arada kullanılması gerekiyor. Yeni programla birleştirebileceğimiz bazı öğrenme yöntemleri hakkında bilgilere ikinci bölümde yer vereceğiz.

2.1.2. ÇOKLU ZEKA YAKLAŞIMI

Öğretim yöntemleri, öğretmen veya öğrenciyi eksen alması durumuna göre öğretmen merkezli ve öğrenci merkezli olmak üzere iki sınıfa ayrılır. Öğretmen merkezli yöntemde aktif olan öğretmendir. Öğretmen bilgiyi aktarır, öğrenci dinler ve öğrenmeye çalışır. Öğrenci pasiftir ve alıcı durumdadır. Öğretmenin derste çok soru sorması ve öğrencilerin derse katılımını sağlaması, onlardan aldığı cevapları toparlayıp özetleyerek sonuca gitmesi dersi öğrenci merkezli hale getirmez. Bu durumda ders yine öğretmen merkezli bir derstir.

Öğrenci merkezli yöntemlerde ise öğrenciler hazırlanmış bulunan öğretim ortamlarında bilgiyi kendileri üretirler. Öğretmene sorular sorar ondan yardım alırlar, ancak bu sorular öğrencinin kendi ihtiyaçlarında doğan sorulardır. Öğretmenin konumu sorulan sorulara cevap vermek, öğrencilerin bir güçlükle karşılaşmaları halinde onlara yol göstermektir. (<http://www.metu.edu.tr/~e133313/yontem.htm>)

Öğrenci merkezli öğretim öğrencinin yeteneklerinin ön plana çıktığı, öğrencilerin, kendine olan güvenini, sorumluluklarını olumlu olarak destekleyen, öğrenciye yaparak ve yaşayarak öğrenme fırsatı veren bir sistemdir.

Öğrenci merkezli öğretim öğrencilere birçok seçenekler sunar, öğretmen öğrencilerle iç içe olup, onları dinler sorumluluklarını ve yeteneklerini geliştirir,

Öğretmen öğrencileriyle beraber çalışmalı, gerçek hayattan örnekler vermeli, öğrenciyle planları beraber yapmalıdır.

Öğretimde olumsuzluklara neden olan, ceza uygulamasının yanlış uygulanması, katı kuralların bulunması, öğretmene zor ulaşılması gibi olumsuz durumlar bu yöntemle giderilebilir. (<http://www.geocities.com/ualtunay.geo/omo.html>)

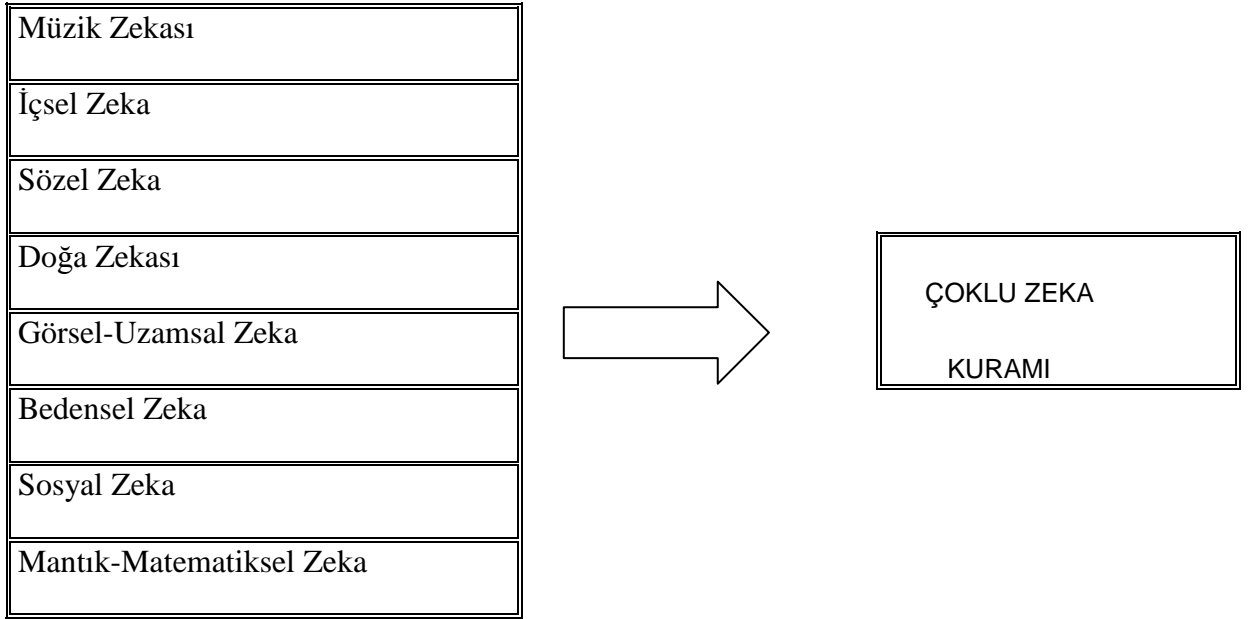
Öğrenci merkezli öğretimde uyulması gereken dokuz ana ilke vardır (<http://www.geocities.com/ualtunay.geo/omo.html>).

İLKELELER	ÖĞRETMENİN İHTİYAÇLARI
1- Öğrenmeye değer vermeyi ve kendine güveni artırır.	Dinleme ve diğer kişiler arası ilişkileri olumlu olarak geliştirir.
2- En etkili öğrenme kendi sorumluluğunu bilmedir.	Uluslar arası kavram olan sorumluluk sahipliğine,
3- Öğrenmede maksimum gelişme meydana gelmesi, planların organize olması ve öğrenmede seçici olmaları	Grupların yetenekleri, kendine güveni, idari işler ve danışman olma yeteneği.
4- En etkili öğrenme yaparak öğrenmedir.	Anlama için öğretmen repertuarında deneyerek öğrenme metodunu buldurmalıdır.
5- Öğrenme en iyi şekilde güvenli bir çevrede olabilir.	Grup oluşturma yetenekleri, kendine güven, gruplarda ki kuralları gerçekleştirebilme
6- Öğrenme bütün insanları kapsar, duygular da bu işe girince derinliği kalıcılık sağlar.	Eğitim yöntemlerinde, yetenekleri organize etmede birlikte yapabilmeyi iyi bilme ve tiyatrunun kullanılması ve duyguların ve yeteneklerin tanınması
7- Birleşik gruplar etkili bir öğrenmede, diğer öğrenenlerle birlikte, olumlu bir etkileşim sağlar.	İletişim yeteneği, hareket ve sesin teşvik etmesi.
8- Öğrenmede sosyallik, öğrenmeyi geliştirir, değişiklikler, birleştirme açık deneyimleri devam ettirir.	Açıklık, gönüllülüğü değiştirir güven, değer vermeyi geliştirir, yetenekleri ortaya çıkarma.
9- Eğlence ,komiklik, kendiliğinden olma ve duygular, yaratıcılığı arttırmada etkilidir.	Bilgi ve yetenekleri; tiyatro, müzik, dans ve sanat, eğlence ve komiklikle teşvik eder.

Şekil1: Öğrenci merkezli öğretimde uyulması gereken dokuz ana ilke

Gardner'a göre insanlarda tek bir zeka yoktur. IQ ve zeka testleri sadece sözel ve mantıksal-matematiksel yetenekleri ölçmektedir. Oysa bireylerde birbirinden farklı 8 yetenek alanı vardır. Bunlar;

Dilbilimsel, mantıksal/matematiksel, görsel/uzamsal, bedensel/kinestetik, müziksel/ritmik, kişilerarası, içsel, doğa zekasıdır (Selçuk, Kayılı, s:3). Aşağıda, bütün bu zeka alanları tek tek ele alınarak açıklanmaktadır.

Şekil2: Çoklu Zeka

Kuramı(http://www.enocta.com/tr/kaynaklar_makale_detay.asp?url=203)

2.1.2.1. Sözel- Dilsel Zeka :

Sözel-dil zekası, bir bireyin kendi diline ait kavramları bir masalcı, bir konuşmacı veya bir politikacı gibi sözlü olarak ya da bir şair, bir yazar, bir editör veya bir gazeteci gibi yazılı olarak etkili bir biçimde kullanabilme kapasitesidir. Bu türdeki zeka, bir insanın kendi dilini gramer yapısına, sözcük dizimine, vurgusuna ve kavramları da kastettikleri anlamlarına uygun olarak büyük bir ustalıkla kullanmayı gerektirir. Dolayısıyla sözel- dil zekası, dili, başkalarını bir işi yapmak için ikna etmek, başkalarına belli bir konuda bilgi sunmak, başkalarına belli bir işin nasıl yapılacağını açıklamak veya bir dilbilimci gibi dilin özellikleri hakkında bilgi sahibi olmak gibi dil

ile ilgili bütün faaliyetleri içerir (Saban,2003,s:6). Sözel-dil zekasına sahip insanlar, kendi ana dilleri yanında başka bir dilde de kendi düşünce ve duygularını etkili bir şekilde ifade etme kabiliyetine sahiptirler. Sözel-dil zekası kuvvetli olan bireyler işiterek, konuşarak, okuyarak, tartışarak ve başkaları ile karşılıklı iletişime ve etkileşime girerek en iyi öğrenirler(Saban,2003,s:7).

Bümen, bu zekanın dilin tüm formlarını içerdiğini ifade eder. Gazete, roman, hikaye, şiir okuma; deneme, makale, mektup vb. yazma; bir kitleye karşı konuşma yapma, tiyatro çalışmalarında rol yapma, çevresindeki insanlarla konuşma, onları dinleme ve özellikle karşıdaki kişinin hem söylediklerini hem de söylemeye niyetlendiklerini anlama gibi davranışlar bu zekada yer alır(Bümen,2002, s: 10).

Sözel-Dil zekası güçlü olan bir öğrencinin bazı özellikleri şunlardır(Yavuz,2005, s: 13).

1. Her hikayeyi, masalı, fıkrayı anlatır.
2. İyi bir hafızası ve kelime hazinesi vardır.
3. Sözel olarak iyi iletişim kurar. Diğer insanların seslerini, dil üslubunu, okumasını ve yazmasını taklit edebilir.
4. Dinleyicileri, konuşmaları ile etkiler. Etkili dinleme becerilerine sahiptir.
5. Kelime oyunlarını sever. Hikaye şiir yazma gibi etkinliklerden zevk alır. Hemen her öğrenme alanında kitaplardan sıklıkla faydalanır.
6. Gürültüden rahatsız olurlar, gürültülü ortamda konsantre olamazlar.
7. Resimler ve resimli anlatımlar onları rahatsız edebilir.
8. Dersin farklı ses tonlarıyla anlatılması hoşlarına gitmez.
9. Okumaktansa dinlemeyi severler.
10. Yüzleri hatırlamakta zorluk çekerler.

2.1.2.2. Mantıksal- Matematiksel Zeka :

Bu zeka biçimi gelişmiş olan insanlar nesnelere tanımlamada, analiz etmede ve problem çözmede başarılıdır. Rakamlarla araları iyidir. Bulmacalar, şekiller ilgilerini çeker(http://www.enocta.com/tr/kaynaklar_makale_detay.asp?url=203)

Mantıksal- Matematiksel zeka bir bireyin bir matematikçi, Bir vergi memuru veya bir statikçi gibi sayıları etkili bir şekilde kullanabilmesi ya da bir bilim adamı, bir bilgisayar programcısı veya bir mantık uzmanı gibi sebep- sonuç ilişkisi kurarak olayların oluşumu ve işleyişi hakkında etkili bir şekilde mantık yürütebilmesi kapasitesidir (Saban,2003,s:7). Bu tür zekaya sahip insanlar, mantık kurallarına, neden sonuç ilişkilerine, varsayımları oluşturmaya ve sorgulamaya ve bunlara benzer soyut işlemlere karşı çok hassas ve duyarlıdırlar. Mantıksal-Matematiksel zekası güçlü olan bireyler, nesnelere belli kategorilere ayırarak, olaylar arasında mantıksal ilişkiler kurarak, nesnelere belli özelliklerini niceliksel olarak sayılaştırarak ve hesaplayarak ve olaylar arasındaki bir takım soyut ilişkiler üzerinde kafa yorarak en iyi öğrenirler.

Mantıksal-matematiksel zekası güçlü olan bir öğrencinin bazı özellikleri şunlardır (Yavuz,2005, s: 51).

1. Nesnelere nasıl çalıştığına dair sorular sorar. Hızlı bir şekilde zihinsel matematik yapar.
2. Zeka oyunları başarılıdır. Deney yapma, sınıma sorgulama ve araştırmaktan zevk alır.
3. Matematik aktivitelerini strateji oyunlarını, mantık bulmacalarını sever.

2.1.2.3. Görsel-Uzamsal Zeka:

Resimler, imgeler, şekiller ve çizgilerle düşünme, üç boyutlu nesnelere algılama ve muhakeme etme becerisidir. (Yavuz, 2005, s:23).

Bu zeka alanı, bir bireyin çevresini objektif olarak gözlemlemesi, algılaması ve değerlendirmesi ve bunlara bağlı olarak da dış çevreden edindiği görsel ve uzamsal fikirleri grafiksel olarak sergilemesi kabiliyetlerini içerir(Saban,2003,s:9). Bu zeka, kişinin kendi görsel yaşantılarını yeniden yaratma kapasitesidir. Şekil, renk, biçim ve dokunuşu “Zihin Gözü” ile görme ve bunları resim olarak somut temsillere dönüştürme yeteneğini kapsar(Yılmaz,2004, s:12). Görsel-uzamsal zekaya sahip insanlar, ter, zaman, renk, çizgi, şekil, biçim ve desen gibi olgulara ve bu olgular arasındaki ilişkilere

karşı aşırı hassas ve duyarlıdır. Dolayısıyla, görsel- uzamsal zekası güçlü olan kişiler, varlıkları, olayları veya olguları görselleştirerek ya da resimlerle, çizgilerle ve renklerle çalışarak en iyi öğrenirler.

Görsel- uzamsal zekası güçlü olan bir öğrencinin bazı özellikleri şunlardır(Yavuz,2005,s: 23).

1. Harita, tablo ve diyagramları anlayabilir.
2. Çok hayal kurar.
3. Kolaylıkla yön bulma becerisine sahiptir.
4. Dinlediklerinden zihinsel objeler, hayaller, resimler üretir.
5. Öğrendiği bilgileri hatırlamada bu zihinsel resimleri kullanır.
6. Sanat ve proje aktivitelerini, görsel sunuşları sever.
7. Okurken kelimelerden çok resimlerden anlar.
8. Duyduklarını uzun süre bellekte tutamaz.

2.1.2. 4. Müziksel-Ritmik Zeka :

Sesler, notalar, ritimlerle düşünme, farklı sesleri tanıma ve yeni sesler, ritimler üretme becerisidir. (Yavuz, 2005, s: 133). Müzik, üç temel öğeyi kullanarak konuşulan bir dildir: ses uzunluğu, ritim ve ton. Gardner, düzenli olarak müzikle bir arada olan her insanın, bu üç öğeyi kullanarak beste yapma, şarkı söyleme ve enstrüman çalma gibi müzikal etkinliklere sahip olduğu bazı becerilerle başarılı olacağını söylemektedir(Bümen, 2005,s:13).

Müziksel-ritmik zekası güçlü olan bir öğrencinin bazı özellikleri şunlardır(Saban, 2003, s:7)

1. Şarkıların melodilerini çok iyi hatırlar.
2. Güzel şarkı söyleyebilme sesine ve yeteneğine sahiptir.
3. Bir müzik aletini çok iyi çalar veya çalmayı çok ister.
4. Müzik dersini çok sever.
5. Konuşurken veya hareket ederken elleri ve ayakları ile ritim tutar.
6. Farkında olmadan kendi kendine mırıldanır.

7. Ders çalışırken farkında olmadan masaya vurarak ritim tutar.
8. Çevresindeki seslere karşı aşırı duyarlı ve hassastır.
9. Bir şarkı duyduğunda farkında olmadan ona eşlik eder.
10. Ders çalışırken veya bir şey öğrenirken müzik dinlemekten çok hoşlanır

2.1.2.5. Bedensel- Kinestik Zeka:

Gardner, zeka ile bedenin birbirinden ayrı olarak incelenmesinin yüzyılımızın geleneği olduğunu ve bunun yanlış bir yaklaşım haline geldiğini savunmaktadır. Bu zekası gelişmiş bireylere aktörler, sporcular ve dansçılar örnek verilebilir. Bu zeka tüm vücut ve eller ile ilgili zekadır. Başka bir deyişle bu zeka, vücut hareketlerini kontrol etmeyi ve yorumlamayı, fiziksel nesnelere manipüle etmeyi ve vücut ile zihin arasında bir uyum oluşturmayı sağlar(Bümen, 2005, s: 14).

Gardner, kinestezinin altıncı duyumuz olduğunu söyler. Kinestezi, nazikçe hareket edebilme ve nesnelere hareketlerini doğrudan kavrayabilme ile ilgilidir. Bu zeka alanını kullanmayı seven öğrenciler akademik konularda en düşük başarıyı gösteren öğrencilerdir. Bunun başlıca nedeni, bu tip öğrencilerin akademik konulara pek yatkın olmamalarıdır. Bir başka neden ise, bu zeka alanı önde olan öğrencilere uygun öğretim stratejilerinin göz ardı edilmesidir (Selçuk,2002,s:63).

Bedensel-kinestik zekası güçlü olan bir öğrencinin bazı özellikleri şunlardır(Öztürk, 2005, s: 23).

1. Duygularını beden diliyle ifade ederler.
2. El becerisi gerektiren etkinliklerde çok başarılıdırlar.
3. Koşmayı, atlamayı ve güreşmeyi çok severler.
4. Oturdukları yerde duramazlar elleri ve ayakları kıpır kıpırdır.
5. Merak ettikleri şeyleri ellerine alarak incelemek isterler.
6. Başkalarının jest, mimik ve yüz hareketlerini kolaylıkla taklit ederler.
7. Boya ve hamurla oynamayı severler.
8. Nesnelere parçalayıp bütünleştirmeyi severler.
9. Bir ve ya daha fazla sporla uğraşırlar.

2.1.2. 6. Sosyal-Zeka:

Bu zeka, çevredeki bireylerle iletişim kurma, onları anlama, bu kişilerin ruh durumlarını ve yeteneklerini tanıma gibi davranışlara işaret eder. Politikacılar, dini liderler, öğretmenler, psikologlar bu yetileri ustalıkla kullanırlar. Bu zekası gelişmiş olan bireyler, moral, mizaç, güdüler ve eğilimleri fark eder ve ayırtabilirler. Bu zeka sözel ve sözel olmayan iletişim becerilerini, işbirliği becerilerini, çatışma yönetimini, uzlaşma becerileri ile ortak fayda amacına ulaşmak için gereken güven, saygınlık, liderlik ve diğerlerini güdüleme yeteneği ile ilgilidir(Bümen, 2005,s:15).

Sosyal zekası güçlü olan bir öğrencinin bazı özellikleri şunlardır (Saban,2003,s:12).

1. Arkadaşlarıyla ya da akranlarıyla sosyalleşmeyi çok sever.
2. Grup içerisinde doğal bir lider görünümündedir.
3. Problemi olan arkadaşlarına her zaman yardım eder.
4. Dışarıda iken kendi başının çaresine bakabilir.
5. Başkaları ile birlikte ders çalışmayı veya oyun oynamayı çok sever.
6. En az iki veya üç yakın arkadaşı vardır ve onları sık sık arar.
7. Başkaları daima onunla birlikte olmak ister.
8. Başkalarına selam verir, onların hatırlarını sorar ve onları önemser.
9. Empati yeteneği çok iyi gelişmiştir.
10. Bir şeyi başkaları ile iş birliği yaparak, onlarla paylaşarak ve onlara öğretmek öğrenmeyi sever.

2.1.2.7.İçsel Zeka:

Gardner, bu zeka alanının insan hayatındaki en önemli zeka olduğunu söyler. Kişinin kendisiyle ilgili, yaşamı ile ilgili sorumluluk almasına dikkat çeken zekadır (Yılmaz, 2004, s:15). İçsel zeka, bir kişinin kendisini tanıması, kim olduğunu, ne yapmak istediğini ve neyi yapmak istemediğini veya çeşitli durumlarda nasıl davranması, nelere yönelmesi veya nelerden uzak durması gerektiğini bilmesi ve bütün bunlara bağlı olarak da hayatında doğru kararlar almasıdır (Saban,2003,s:13).

İçsel zekası güçlü olan bir öğrencinin bazı özellikleri şunlardır:

1. Bağımsız olma eğilimindedir.
2. Kendisinin güçlü ve zayıf yanları hakkında gerçekçi bir görüşe sahiptir.
3. Yalnız oynamaya veya ders çalışmaya bırakıldığında daha başarılıdır.
4. Hakkında çok fazla bahsetmediği en az bir ilgisi veya hobisi vardır.
5. Hayattaki amacının ne olduğuna ilişkin iyi bir anlayışa sahiptir.
6. Duyularını, hislerini ve düşüncelerini açık ve net bir şekilde dile getirir.
7. Hayattaki başarılarından ve başarısızlıklarından ders almasını bilir.
8. Kendine güveni yüksektir.
9. Yaptığı işin bilincindedir ve başkalarına pek fazla akıl danışmaz
10. Kendine saygısı yüksektir.

2.1.2. 8.Doğacı Zeka:

Gardner tarafından açıklana son zekadır ve doğal çevreyi anlama, tanıma ile ilgilidir(Yılmaz,2004, s:13).

Doğacı zeka ile bir kişinin bir biyolog yaklaşımı ile hayvanlar ve bitkiler gibi yaşayan canlıları tanıma, onları belli karakteristik özelliklerine bağlı olarak sınıflandırma ve diğerlerinden ayırt etme kabiliyeti veya bir jeolog yaklaşımıyla dünya doğasının bulutlar, kayalar veya depremler gibi çeşitli karakteristiklerine karşı aşırı ilgili ve duyarlı olması kastedilmektedir. Doğacı zekası güçlü olan insanlar, sağlıklı bir çevre oluşturma bilincine sahiptirler ve çevrelerindeki doğal kaynaklara, hayvanlara ve bitkilere karşı çok meraklıdırlar. Nitekim, Gardner (1995) doğacı zekası gelişmiş bir kişiyi doğal kaynaklara ve sağlıklı bir çevreye yoğun ilgisi olan, flora ve faunayı tanıyan, canlı ve cansız varlıkların ayırımını doğal dünyada yapabilen ve bu alandaki yeteneklerini üretken olarak kullanabilen bir birey olarak tanımlamaktadır(Saban,2003,s:14).

Doğacı zekası güçlü olan bir öğrencinin bazı özellikleri şunlardır(Öztürk, 2005, s:26)

1. Hayvanlara ve bitkilere karşı çok meraklıdır.

2. Doğa ile ilgili araştırmalar yapmayı sever.
3. Farklı bitki ve hayvanlara ilgi duyar.
4. Bahçe işlerini sever.
5. Çevre kirliliğine duyarlıdır.
6. Doğa dergilerini ve belgeselleri izler.
7. Doğayla baş başa kalmayı sever.
8. Çevre bilinçleri gelişmiştir.

2.1.2.9. FARKLI ZEKA ALANLARI İÇİN UYGULANABİLECEK ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNE ÖRNEKLER

1. Sözel- Dilsel Zeka Alanı için Öğretim Stratejileri

- Hikayeleştirme
- Gezi raporları
- Biyografiler
- Diyalog Hazırlama Etkinlikleri
- Gazeteler ve Dergilerle Çalışmak

2. Mantıksal-Matematiksel Zeka Alanı İçin Öğretim Stratejileri

- Balık Kılıçığı Yöntemi
- 6 Şapka ile Düşünme Yöntemi
- Benzerlik nedir? Fark nedir?

3. Görsel- Uzamsal Zeka Alanı İçin Öğretim Stratejileri

- Flaş kartlar
- Kavram Haritaları

4. Müziksel- Ritmik Zeka Alanı için Öğretim Stratejileri

- Ritimler, melodiler ve şarkılar
- Müziksel Koleksiyonlar
- Vurgular
- Müziksel Ton
- Fon Müzikleri Kullanma

5. Bedensel- Kinestik Zeka Alanı İçin Öğretim Stratejileri

- Nefes alma egzersizleri

- Sınıf Tiyatrosu
- Drama etkinlikleri

6. Sosyal-Kişilerarası Zeka Alanı için Öğretim Stratejileri

- Düşün, Tartış, Yaz, Paylaş
- Eşli Öğrenme Yöntemi

7. İçsel Zeka Alanı için Öğretim Stratejileri

- Sessizliği dinle kendini değerlendir etkinlikleri
- Günlük yazma etkinlikleri
- Bir dakika düşün etkinlikleri
- Öz Değerlendirme etkinlikleri

8. Doğacı Zeka Alanı için Öğretim Stratejileri

- Doğa Yürüyüşleri
- Alan Gezileri
- Doğa ile İlişkilendirme etkinlikleri (Yavuz, 2005, s:5)

Çoklu zeka teorisi, insan zekasının tek bir yapıdan oluşmadığı görüşünü savunarak, her insanın birbirinden bağımsız sekiz zeka alanına da sahip olabileceği ve bütün bu zeka alanlarının geliştirilebileceği düşüncesini vurgulamaktadır. Diğer bir deyişle, çoklu zeka teorisi, problemleri çözmek veya değerli ürünler ortaya koyabilmek için bireylerin çeşitli zeka alanlarını nasıl kullandıklarını açıklayan zihinsel bir modeldir(Saban,2003,s:25). Kısaca Çoklu zeka kuramına göre bireylerin bir zeka alanı ön plana çıksa bile her insanda bu zeka alanlarının hepsi bulunmaktadır. Yaşanılan çevre insanların diğer zeka alanlarını da kullanmayı gerekli kılmaktadır.

Öğrencilerimizin farklı zeka alanlarına sahip bireyler olduğunu biliyoruz ve bazı özelliklerine dikkat ederek onların zeka alanları hakkında yorum yapabiliyoruz; ancak sadece bu şekilde değil aynı zaman da bazı tablolarla ve sorularla da öğrencilerin zeka alanları belirlenebilir.

2.2. TEORİK BOYUT

Kılıç, “İlkokul 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretmenlerin Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi(Erzurum ilinde bir inceleme)”adlı bir araştırma yapmıştır. Tez Çalışmasında 5. sınıf Sosyal Bilgiler ders programını amaç, muhteva, araç-gereç, süre, yöntem ve değerlendirme unsurlarını incelemiş ve sonuçlara ulaşmıştır. Öğretmenlerin %80’inin Sosyal Bilgiler dersinin Milli Eğitim ve dersin özel amaçlarını gerçekleştirdiğine kısmen katıldığını belirtmiştir. Öğretmenlerin %24’ü program muhtevasını dengeli bulurken, %48’i kısmen dengeli bulmuş, %24’ü ise dengesiz bulmuştur. Programın öğrencilerin psikolojik gelişimlerine uygunluğuna, öğretmenlerin % 69’u kısmen uygun derken, %17’si tamamen uygundur demiş, %12’si ise uygun değildir görüşünü belirtmiştir(Kılıç, 1994,s: 98-102).

Piriçdane, “İlköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler Ders Programının Değerlendirilmesi” adlı araştırmasında, programın amaç, muhteva, araç-gereçler, yöntem ve teknikler, süre ve değerlendirme durumlarını öğretmen görüşleri çerçevesinde değerlendirmiştir. Bu doğrultuda, Sosyal Bilgiler programının, bir programda bulunması gereken ihtiyaçlara yeterince uygunluk göstermediği sonucuna ulaşmıştır. Araştırmasında, öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersini ayrı ayrı okutma eğiliminde oldukları, programı istenilen düzeyde bilmedikleri, en çok kullanılması gereken öğretim yöntemlerini çok düşük oranda kullandıkları ya da hiç kullanmadıkları, çağdaş eğitim teknolojisi araçlarında çok az yararlandıkları ve geleneksel öğretim yöntemlerinden kurtulamadıkları sonuçlarına ulaşmıştır. Araştırmacı, programa uygun hedef-davranış analizinin yapılması, hedeflerin gözlenebilir ve ölçülebilir öğrenci davranışlarına dönüştürülecek şekilde ifade edilmesi, değişik araç gereçlerden yararlanılması, ders kitaplarının yenilenmesi, konuların öğrenci seviyesine uygun olarak yeniden düzenlenmesi gerektiği sonuçlarına ulaşmıştır(Piriçdane,1997, s: 70).

Akar, “ilköğretim Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi” adlı çalışmasında 2 Mart 1998 de Milli eğiti Bakanlığı Talim ve Terbiye Kurulu tarafından hazırlanan sosyal bilgiler programını değerlendirmektedir. Programın değerlendirilmesinde sınıf ve sosyal bilgiler öğretmenlerinin yazılı program hakkındaki

görüşleri kullanılmıştır. Öğretmenlerden programın hedefleri, içeriği, öğretim metotları ve öğretim materyalleri hususlarını içine alan sorulara cevap vermeleri istenmiştir. Çalışmaya katılan öğretmenlerin yaklaşık yarısı programı desteklemiştir. Diğer yarısı programın hedeflerinin gerçekleştirilemediğine inanmaktadır. Öğretmenlerin yaklaşık %71'i programın uygulanmasında güçlüklerin yaşandığını belirtmiştir. Yine öğretmenlerin %73'ü programın geliştirilmeye ve değişikliklere ihtiyaç gösterdiğini belirtmiştir.(Akar,2001, s: 10)

Venç, “Sosyal Bilgiler Öğretimine dair Sorunlar ve Çözüm Önerileri” adlı makalesinde sosyal bilgiler derslerinde karşılaşılan sorunları program, öğrenci tutumları, öğretmen ve araç-gereç açısından incelemiştir. Emrah Venç'in makalesindeki bulgular şu yöndedir; program tarih, coğrafya ve yurttaşlık bilgisi alanlarına ait gereksiz ayrıntılarla doludur. Bu durum yıl sonuna kadar programı yetiştirmek isteyen öğretmene ezberci eğitimden başka bir yol bırakmamaktadır. Ayrıca öğrencilerin Sosyal Bilgiler dersine karşı tutumları da daha çok sosyal bilgiler dersinin ezber dersi olduğu yönündedir. Sosyal Bilgiler programının sürekli değiştirilmesi öğretmenlerin bu konuda bilgi ve deneyim sahibi olmaları, yeni gelişmelere uyum sağlamaları zaman almakta, bu da eğitim kalitesinin düşmesine neden olmaktadır.(<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi59/venc.htm>)

Venç, bu sorunlara karşı şu önerilerde bulunmuştur. Programdaki konular öğrencilerin yaş ve gelişim seviyeleri dikkate alınarak düzenlenmeli, konuların seçiminde öğrencilerin ilgisi ile geliştirilmek istenilen bilgi, beceri ve tutumlar göz önünde bulundurulmalıdır. Öğrencinin gösterdiği çaba ve geliştirdiği tutumları da dikkate alan çok yönlü değerlendirmeler yapılmalı. Ders kitaplarında resim ve şekiller öğrencilerin ilgisini çekmeli, dil ve anlatım öğrenci seviyesine uygun sade ve anlaşılır olmalıdır. Geleneksel eğitim materyalleriyle yetinilmemeli; Bilgisayar, televizyon gibi bilgi ve iletişim teknolojilerinde yararlanılmalıdır.(<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi59/venc.htm>)

Kamber; “ 2005-2006 yeni öğretim programında Sosyal Bilgiler Dersi Etkinliklerinin Uygulanabilirliğinin İncelenmesi” adlı tezinde yeni öğretim programı ile eski öğretim programını karşılaştırmış, yeni öğretim programı hazırlanmasını gerektiren

sebepleri açıklamış ayrıca yapılandırmacı yaklaşım ile davranışçı yaklaşımı karşılaştırmıştır. Ayrıca öğretmenlerin yeni öğretim programının uygulanabilirliğine ilişkin görüşleri alınmıştır.(Kamber,2007, s: 90).

Aykaç ve Başar “ İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi öğretim Programının Değerlendirilmesi” adlı çalışmasını Samsun ili Atatürk İlköğretim Okulu ve Ankara ili Keçiören ilçesi Hacı Mustafa Tarmanlar İlköğretim Okullarında görev yapan 4. ve 5. sınıf öğretmenlerinden 25 öğretmen ile görüşme yaparak gerçekleştirmişlerdir. Öğretmen görüşlerinden elde edilen verilere göre deneme uygulaması yapılan yeni Sosyal Bilgiler Eğitim programının yapılandırmacı yaklaşıma uygun olarak hazırlandığı, programdaki ders yükünün azaltıldığı, programın kazanımlara dayalı olarak ünite ve öğrenme alanlarına ayrıldığı, sadece yazı sözlü değerlendirmelerle değil, süreç içerisinde değişik ölçme teknikleri kullanılarak değerlendirme yapılması sonucu çıkartılmıştır.(Aykaç ve Başar, 2005, s: 343-361).

Gömlüksiz ve Bulut'un “ Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi” adlı çalışmasını, 2004-2005 eğitim-öğretim yılında pilot olarak uygulanan ilköğretim I. Kademe Sosyal Bilgiler dersi Öğretim Programının uygulamadaki etkililiği belirlemek amacıyla yapmıştır. Araştırma, tarama modeli niteliğindedir. Araştırmanın evreninin Yeni Sosyal Bilgiler programının uygulandığı İstanbul, Ankara, İzmir, Kocaeli, Van, Hatay, Samsun ve Bolu ilindeki 64 deneme okulundan toplam 383 sınıf öğretmeni oluşturmuştur. Veriler, il, sınıf, cinsiyet, kıdem, eğitim düzeyi ve sınıf mevcudu değişkenleri açısından analiz edilmiştir. Elde edilen bulgulara göre, programda öngörülen kazanımlar, kapsam, eğitim durumu ve değerlendirmenin uygulamada “çok” düzeyinde etkili olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca, il değişkeni bakımından öğretmen görüşleri arasında anlamlı farklılıklar ortaya çıkarken, sınıf, cinsiyet, kıdem, eğitim düzeyi ve sınıf mevcudu değişkenlerine göre ise anlamlı farklar çıkmamıştır(Gömlüksiz ve Bulut,2006, s: 393-421).

Koçak , “İlköğretim Okulları 4. ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Öğretmenlerin Öğretim Materyalleri Kullanımı Konusunda Bir Değerlendirme” adlı çalışmasını öğretmenlerin Sosyal Bilgiler dersi öğretiminde materyal kullanımında karşılaştıkları güçlükleri ve neler yapılabileceğini ortaya koymak amacıyla 2004–2005

Öğretim yılı içerisinde Konya İli Meram İlçesinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı 3 okulda görev yapan 26 sınıf öğretmeni üzerinde gerçekleştirmiştir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır.

Araştırma sonucunda; öğretmenlerle yapılan görüşmeler doğrultusunda 4. ve 5. sınıflar Sosyal Bilgiler dersinin öğretiminde öğretmenlerin materyalleri kullanımı konusunda, plânlamada gerekli açıklamalara yer verdikleri fakat bunu sadece isim olarak kullanıldığı, öğretmenlerin öğretim sürecinde en çok ders kitabını kullandığı, öğretmenlerin gerekli hizmet içi eğitimi almadıkları, bu konuyla ilgili yayınları takip etmedikleri, gezi, gözlem ve incelemeleri maddi olanaksızlıklar ve yapılan bürokratik işlemler doğrultusunda gerçekleştirmedikleri, sınıfların kalabalık oluşu ve programın yüklü olduğu neticesine ulaşılmıştır. Bu durumun ise materyallerin yeterince ve etkin biçimde kullanılmasını engellediği tespit edilmiştir(Koçak,2005, s: 3).

BÖLÜM III

METOT

ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırma, nitel araştırma modeli ile yapılmıştır. Nitel araştırma; gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıların ve olayların doğal ortamda gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya konmasına yönelik nitel bir sürecin izlendiği araştırma olarak tanımlanabilir(Yıldırım- Şimşek,2005, s:39).

3.2. ÇALIŞMA GRUBU

4. sınıf öğretmenlerinden oluşan bir örneklem seçilmiştir. Afyonkarahisar ilinde Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim kurumlarında görev yapan ve görüşmeyi kabul eden 4.sınıf öğretmenleriyle çalışılmıştır.

Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin cinsiyet, hizmet yılı ve buldukları okulda çalıştıkları süreye göre dağılımı

**Tablo 1: Görüşme Yapılan Bireylerin
Cinsiyete Göre Dağılımı**

KADIN	ERKEK
7	15

Görüşme yapılan öğretmenler 7'si bayan, 15'i erkek olmak üzere toplam 22 kişidir.

Tablo 2: Görüşme yapılan bireylerin hizmet yılına göre dağılımı

Hizmet Yılı	Kadın	Erkek	TOPLAM
0- 5	2	3	5
6- 10	-	3	3
11- 15	2	1	3
16- 20	-	2	2
21- 25	-	-	-
26-üzeri	3	6	9

Görüşme yapılan öğretmenlerin beşi 0 ile 5 yıl, üçü 6- 10 yıl, üçü 11 ile 15 yıl, ikisi 16 ile 20 yıl, dokuzu 26 ve daha fazla hizmet yılına sahiptir.

Tablo 3: Görüşme yapılan bireylerin buldukları okulda çalışma sürelerine göre dağılımı

Bulduğu Okulda Hizmet Süresi	Kadın	Erkek	TOPLAM
0- 5	3	11	14
6- 10	2	3	5
11- 15	2	1	3

Görüşmeye katılan öğretmenlerin ondördü bulunduğu okulda 0 ile 5 yıl, beşi 6 ile 10 yıl, üçü 11 ile 15 yıl çalışmıştır.

3.3. YARI YAPILANDIRILMIŞ GÖRÜŞME TEKNİĞİ

Araştırma sırasında veri toplanmasında yarı yapılandırılmış görüşme tekniği uygulanmıştır. Görüşme formunun geçerliliğinin sağlanması için görüşme formu Selçuk Üniversitesi Eğitim fakültesinde doktora yapmış bir öğretim üyesine verilmiş, öğretim üyesinin görüşleri doğrultusunda yarı yapılandırılmış görüşme formu oluşturulmuştur.

Birkaç tane deneme uygulaması yapılmış ve görüşme formu üzerinde gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra görüşme formu uygulamaya hazırlanmıştır. Uygulamalar sırasında görüşmecilerin düşünceleri olduğu gibi görüşme formuna aktarılmış ve daha sonra bu bilgiler incelenmiştir. İnceleme sonucunda ortaya çıkan sonuçların geçerlik ve güvenilirliğinin artırılması amacıyla görüşme formlarından doğrudan alıntılar da yapılmıştır.

VERİLERİN TOPLANMASI

Araştırmada verilerin toplanmasında öncelikle araştırmaya temel teşkil etmesi için literatür taranmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak görüşme metodu kullanılmıştır.

Görüşme, hangi konuda kiminle yapılırsa yapılsın, bazı soruların sorulup cevapların alındığı bir soruşturma süreci biçiminde düşünülmektedir (Kepçeoğlu, s:181). Görüşme bireylerin, çeşitli konularda bilgi, düşünce, tutum ve davranışları ile bunların olası nedenlerinin öğrenilmesinde kullanılır (Karasar, s:45).

Bizde yapmış olduğumuz çalışma için “standartlaşmış açık uçlu” sorulardan oluşan bir görüşme formu hazırladık. Görüşme sırasında EK 1’de sunulan yarı yapılandırılmış görüşme formunu kullandık. Görüşme formu, benzer konulara yönelmek yoluyla değişik insanlardan aynı tür bilgilerin alınması amacıyla hazırlanır. Belirli bir forma dayalı bir görüşme, farklı bireylerden daha sistematik ve karşılaştırılabilir bilgi elde etmeyi sağlar.(Yıldırım- Şimşek,2005, s:105).

Görüşme formu 11 sorudan oluşmaktadır. Tüm bireylere aynı sorular sorulmuş ve benzer konularda düşünceleri alınmıştır. Bu görüşme formu temel alınarak 22 (yirmi iki) kişi ile (yaklaşık her biriyle bir saat) görüşme yapılmıştır. Bireylere aynı soruların sorulmasının sonucunda; alınan bilgiler, kodlama yöntemi ile sayısal veri haline getirilmiştir.

Bu görüşmeler sırasında, 4.sınıf öğretmenlerinin yeni öğretim programındaki “kurtuluş savaşında cepheleler” konusu ile ilgili yaptıkları çalışmalar, çoklu zeka ile bu

konunun nasıl öğretilceği, çoklu zeka ile öğretilmek istendiğinde bu konuya kaç saatlerini ayırmaları gerektiği ve öğrencilerde öğrenmeyi sağladıktan sonra unutmayı engellemek için yaptıkları çalışmalar hakkında görüşleri alınmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI

Araştırmanın verileri, geliştirilen ve 11 soruyu kapsayan bir görüşme formu kullanılarak toplanmıştır. Toplanan veriler, içerik analizi tekniği ile analiz edilmiştir. İçerik analizinde temel amaç, toplanan verileri açıklayabilecek kavramlara ve ilişkilere ulaşmaktır. İçerik analizinde temelde yapılan işlem, birbirlerine benzeyen verileri belirli kavramlar ve temalar çerçevesinde bir araya getirerek, anlaşılır biçimde organize etmek ve yorumlamaktır. Bu amaçla toplanan verilerin önce kavramsallaştırılması, daha sonra da ortaya çıkan kavramlara göre mantıklı bir biçimde düzenlenmesi ve buna göre veriyi açıklayan temaların saptanması gerekmektedir (Yıldırım-Şimşek,2005, s:220).

Görüşmelerle elde edilen veriler, yazılı metin haline getirilmiş ve düzenlenmiştir. Yazılan veriler üç kez okunmuş ve gerekli düzenlemeler yapılmıştır. Veriler okunurken anlatılmak istenen düşüncenin tespit edilmesi amacıyla kelime, cümle ve paragraflar kavramlaştırılarak kodlanmıştır. Kodlama, veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere isim verilmesi sürecidir. İçerik analizinin ilk aşaması verilerin kodlanmasıdır. Kodlama araştırmanın amacı ve görüşme soruları çerçevesinde yapılmıştır.

Veriler arasında yer alan anlamlı bölümlere ve olaylara verilen anlam, kavramları ifade etmektedir. Temaların bulunması için önce kodlar bir araya getirilir ve incelenir. Kodlar arasındaki ortak yönler bulunmaya çalışılır (Yıldırım-Şimşek,2005, s:223). Araştırma çerçevesinde de kavramlar bir araya getirilerek birbiri arasındaki ilişkiler ve ortak yönler dikkate alınmış ve belli temalar altında gruplandırılmıştır.

Kavramlar ve temalar düzenlenip yazıldıktan sonra görüşme yapılan her bireye bir numara verilmiştir. Temanın kaç birey tarafından görüş olarak belirtildiğini bulmak amacıyla frekansı ve daha sonra da yüzdeliği bulunmuştur.

4. sınıf öğretmenlerinden bazıları sorulara birden fazla yanıt vermişlerdir. 4.sınıf öğretmenlerinin görüşlerine göre kurtuluş savaşında cephelerle ilgili elde edilen bulgular açıklanmıştır. Görüşme sonuçlarının sunumunda kolaylık olması amacıyla, önce cevaplar analiz edilmiş, kategorilere ayrılmış ve daha sonra frekanslarıyla tablolatırılmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, araştırmanın amaçları doğrultusunda 4.sınıf öğretmenleriyle görüşmelerden elde edilen bulgular sunulmuştur. Verilerin analizinde, araştırmanın amaçları temel alınmış ve veriler bu sıraya göre düzenlenmiştir.

Araştırmaya Afyonkarahisar ili Milli Eğitim Bakanlığı'na bağlı resmi ilköğretim kurumlarında görev yapan 4. sınıf öğretmenlerinden 22 kişi (A1,A2,A3,A4,A5,A6,A7,A8,A9,A10,A11,A12,A13,A14,A15,A16,A17,A18,A19,A20, A21,A22) katılmıştır.

1. 4. Sınıf öğretmenlerinin “kurtuluş savaşında cepheler” konusunda 4. sınıf öğrencilerine neler verilmesi gerektiği hakkındaki görüşleri ile ilgili bulgular

Tablo: 4

Kurtuluş savaşında cepheler konusunda 4. sınıf öğrencilerine neler öğretilmesi gerektiği konusunda öğretmen görüşlerinin frekans dağılımı

VERİLMESİ GEREKEN BİLGİLER	f	%
Genel olarak kurtuluş savaşının önemi verilmeli	10	45
Halkın başarısı verilerek bilinç kazandırılmalı	7	32
Cephe isimleri verilmeli	7	32
Kurtuluş savaşının nedeni ve sonuçları verilmeli	7	32
Cephelerde hangi düşmanlarla savaşıldığı verilmeli	5	23
Cephe komutanlarının isimleri verilmeli	5	23
Cephelerle ilgili tarihler ve kronolojik sıra verilmeli	4	18
Savaşlar ayrıntılı verilmeli	4	18
Genel olarak cephelerin özellikleri verilmeli	2	9

Tablo 4 de görüldüğü gibi 4. sınıf öğretmenlerinin görüşleri farklılıklar göstermektedir. Bu tabloya göre öğretmenlerimiz %45 ile en çok **“genel olarak kurtuluş savaşının önemi”**nin verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu cevabı veren on öğretmenimiz öğrencilerin sadece kurtuluş savaşının önemini bilmelerinin 4. sınıf öğrencileri için yeterli olacağını belirtmişlerdir. Bu konuda A13 öğretmeni “ Kurtuluş savaşının ayrıntılarına girilmesi öğrencilerin kafasını karıştırıyor. Bu nedenle sadece kurtuluş savaşının ne olduğunu bilmeleri bu seviyedeki öğrenciler için yeterlidir” demiştir.

Tablomuzda da görüldüğü gibi görüşme yaptığımız öğretmenlerden yedisi öğrencilere kurtuluş savaşında cephe konusunda **“bilinç kazandırmak”** gerektiğini ifade etmiştir. Tablomuzda %32’lik oranla ikinci sırada yer alan bu cevabı veren öğretmenlerimiz öğrencilerin bu bilinci kazanmalarının kendi yaşadıkları coğrafya açısından da kolay olacağını belirtmişlerdir.

“Kurtuluş savaşında cephe isimlerinin verilmesi” gerektiği cevabını ve **“Kurtuluş savaşının neden ve sonuçlarının verilmesi”** gerektiği cevaplarını da tabloda görüldüğü üzere yedişer öğretmen vermiştir. Ayrıca Bu cevaplar %32 oranla tablonun 3.ve 4. sıralarında yer almıştır. 4. sınıf öğrencileri için cephe isimlerinin verilmesi gerektiğini düşünen öğretmenlerden A19 kişisi “ Öğrencilere kurtuluş savaşındaki cephelerin isimleri verilmeli. Fakat bunu tam olarak kavraya bilmeleri için cephe isimlerinden önce kurtuluş savaşının sebeplerini, cephe isimlerinden sonra kurtuluş savaşının sonuçlarını öğretmeliyiz” diyerek hem cephe isimlerinin hem de kurtuluş savaşının sebep ve sonuçlarının verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu nedenle bu öğretmenimizin cevabını iki cevaba da dahil edilmiştir.

“Cephelerde hangi düşmanlarla savaşıldığı verilmeli” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri %23 oranında bu cevabı vermişler ve bu cevap tablonun 5. sırasında yer almıştır. Bu cevabı veren öğretmenlerimiz öğrencilerin bu cephelerde savaşılan düşmanları bilmesinin çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu vatanın kimlerle savaşarak kazanıldığını ve bu düşmanların neden ülkemizi almaya çalıştıklarını

bilmeleri öğretmenler tarafından öğrencilerin kazanabileceği önemli bilgiler olarak ifade edilmiştir.

“ **Cephe komutanlarının isimleri verilmeli**” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri % 23 oranında bu cevabı vermişlerdir. Bu cevap tablonun 6. sırasında yer almıştır. Öğretmenlerimizden iki tanesi özellikle Mustafa Kemal’in burada belirtilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

“**Cephelerle ilgili tarih ve kronolojik sıra verilmeli**” tablo da 7. sırada yer alan bu madde öğretmenlerimizin %18’i tarafından cevap olarak verilmiştir. Bu cevabı veren A2 öğretmeni “ öğrencilerin tarih sıralarını bilmeleri öğrendiklerini tam olarak kavramalarına yardımcı oluyor. Kronolojik olarak verilmiş olaylar öğrencilerde daha kalıcı oluyor diyerek açıklama yapmıştır.”

“**Savaşlar ayrıntılı verilmeli**” tablo da 8. sırada yer alan bu madde öğretmenlerimizin %18’i tarafından cevap olarak verilmiştir. Bu cevabı veren 3 öğretmenimiz cephelerde yapılan savaşların ayrıntısıyla verilmesinde bir sakınca olmadığını, öğrencilerin daha iyi anlamasını sağlayacağı belirtmişlerdir.

“**Genel olarak cephelerin özellikleri verilmeli**” görüşmeye katılan öğretmenlerimizden % 9’u bu cevabı vermiştir. Bu öğretmenlerimiz genel olarak kurtuluş savaşının öneminin verilmesinden farklı olarak her cephenin genel olarak öneminin verilmesi gerektiğini belirtmiştir. Bu cevabı veren A20 öğretmeni “ doğu cephesinde Ermenilerle mücadele ve ermeni sorunu, güney cephesinde halkın kendi çabalarıyla Fransızlara karşı çıkmaları, batı cephesinde yapılan savaşlar sonucunda düşmanın yurttan atılmış olması öğrencilerin bilmesi gereken temel noktalar” diyerek açıklama yapmıştır.

2. 4. Sınıf Öğretmenlerinin yeni programda kurtuluş savaşında cepheler konusunda verilen bilgilerle ilgili görüşlerine ait bulgular

Tablo 5:

4. sınıf öğretmenlerinin yeni programda kurtuluş savaşında cepheler konusunda verilen bilgilere ait görüşlerinin frekans dağılımı

	Programdaki Konularla ilgili görüşler	f	%
1	Çok fazla ayrıntı var	13	59
2	Duygusal atmosfer eksik	7	32
3	Anlatılan konular yeterli	6	27
4	Bilgilerde kopukluk var	6	27
5	Ayrıntı az	4	18
6	Somutluk ve imkanlar yetersiz	4	18
7	Kronolojik sıraya uyulmamış	2	9
8	Bilimsellik yok	1	5

Tablo 5 de görüldüğü gibi 4. sınıf öğretmenlerinin yeni programda kurtuluş savaşında cephelerle ilgili görüşleri de çeşitlilik göstermektedir.

“**Çok fazla ayrıntı var**” cevabı görüşme yapılan öğretmenlerin % 59’u tarafından cevap olarak verilmiştir. Öğretmenlerimizin % 59’u yeni programda kurtuluş savaşında cepheler konusunda çok fazla ayrıntı olduğunu düşünüyor. Bu öğretmenlerden A6 kişisi “komutan isimleri ve tarihler öğrencilerin aklında kalması zor olan ayrıntılardır. 4. sınıf öğrencileri bu ayrıntıları öğrenmeye çalışırken ezberciliğe yönelecek ve uzun çalışmalar sonucunda bu ayrıntıları öğrense de kısa zamanda unutacaktır. Bazı öğrenciler kitapta tarihleri görünce önemli konuları görmeyip sadece tarihlere yönelebiliyor. Bu da öğrenilmesi gereken konular yerine gereksiz bilgilerin öğrenilmesidir” diyerek konu hakkındaki görüşünü açıklamıştır.

“Duygusal atmosfer eksik” görüşme yapılan öğretmenlerimizin % 32’si kurtuluş savaşında cepheler anlatılırken duygusal atmosfer oluşturulmadığı düşüncesinde. Bu cevap tablomuzda ikinci sırada yer alan cevaptır. Duygusal atmosfer oluşturulmadığını düşünen öğretmenlerimiz komutanların özellikleri, ermeni meselesi, Kuvay-ı Milliye ve milleti oluşturan unsurların aktararak duygusal atmosfer oluşturulması gerektiğini belirtmiştir.

“Anlatılan konular yeterli” görüşmecilerimizden %27’si yeni programda cepheler konusunda anlatılanları yeterli bulmuştur. Bu öğretmenlerimiz programda bu konuyla ilgili eksik veya fazla bir durum görmemişlerdir.

“ Bilgilerde kopukluk var” görüşme yapılan öğretmenlerimizden %27’si bu cevabı vermiş ve bu cevap tablomuzda 4. sırada yer almıştır. Bilgilerde kopukluk var diyen öğretmenlerimizin tamamı kurtuluş savaşına nasıl gelindiğinin bilinmesi için öncelikle kısaca I.Dünya Savaşının sonuçlarına ve Mondros ateşkes antlaşmasına değinilmesi gerektiğini vurguladılar. Bu cevabı veren öğretmenlerimizden 3 tanesi bunlara ek olarak ders kitaplarında cephelerin sonuçları anlatılırken de kopukluklar olduğunu belirtmiştir.(Mudanya anlatılmadan Lozan’a geçilmiş....gibi)

“Ayrıntı az” görüşme yapılan öğretmenlerimizden % 18’i ise birinci maddede belirtilen ayrıntı fazla cevabını veren öğretmenlerimizin tam tersine ayrıntının az olduğunu söyleyerek yeni programın bu konuda eksik olduğunu bildirmişlerdir. Bu cevabı veren öğretmenlerimizden A1 kişisi “bu cephelerde kimlerle savaşıldığı belirtilmemiş. Bu öğrencilerin olayı tam kavramasına engel olacaktır” diyerek açıklama yapmıştır.

“Somutluk ve imkanlar yetersiz” yine görüşme yapılan öğretmenlerimizden %18’i somutluk olmadığını ve imkanların yetersiz olduğunu belirtmiştir. Öğrencilerin öğrenmelerini sağlayacak somut örneklerin olmadığı belirtilmiş ayrıca bir öğretmenimiz tarafından kitaplarda olayı somutlaştıracak resimlerinde yetersiz olduğu belirtilmiştir.

“**Kronolojik sıraya uyulmamış**” görüşme yapılan öğretmenlerin %9’u kronolojik sıraya uyulmadığını söylemiştir. Bu öğretmenlerden bir tanesi Mudanya ateşkes antlaşmasının kronolojik sıradaki yerine dahil edilmesi gerektiğini belirtmiştir.

“**Bilimsellik yok**” görüşme yapılan öğretmenlerden %5’i programda anlatılan cepheler konusunda bilimsellik olmadığını savunmuştur.

3. 4.Sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş Savaşında Cepheler konusunu işlerken metafor (bildikleriyle bilmediklerini eşleştirerek öğretme) sistemine benzer bir çoklu zeka yöntemi uygulayıp uygulamadıklarına yönelik görüşlerine ait bulgular

Tablo 6:

4.sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş savaşında cepheler konusunu işlerken metafor sistemine benzer çoklu zeka yöntemleri uygulayıp uygulamadıklarına ilişkin görüşlerinin frekans dağılımı

	Çoklu Zeka yöntemi uygulama ile ilgili görüşler	f	%
1	Çoklu zeka yöntemi kullanmıyorum	12	55
2	Cephe isimleri ve Afyon ilini birlikte kullanıyorum	5	23
3	Dramatizasyon kullanıyorum	3	14
4	Kan davası ve savaşları eşleştiriyorum	1	5
5	Akrostiş kullanıyorum	1	5

Yukarıdaki tabloda görüldüğü gibi öğretmenlerimizin metafor sistemine benzer (bildikleri ile bilmediklerini eşleştirme) çoklu zeka yöntemi kullanıp kullanmama konusundaki görüşleri çok fazla farklılıklar göstermiyor.

“**Çoklu zeka yöntemi kullanmıyorum**” görüşme yaptığımız öğretmenlerimizin % 55’i metafor sistemi ya da buna benzer bir çoklu zeka yöntemi kullanmadığını belirtmişlerdir. Bu durumunda açıklamasını yaparak ders sürelerinin kendilerine yetmediğini belirtmişlerdir.

“**Cephe isimleri ile Afyon ilini birlikte kullanıyorum**” görüşme yaptığımız öğretmenlerimizin % 23’ü bu cevabı vermiştir. Bu cevap tablomuzda ikinci sırada yer almaktadır. Cephe isimleri ile Afyon ilini birlikte kullanıyorum diyen öğretmenlerimizin tamamı kurtuluş savaşının, özellikle de Büyük Taarruz’un Afyon ilinde geçmiş olması ve öğrencilerin kendi yaşadıkları yeri daha iyi bilmeleri nedeniyle eşleştirildiğini belirtmiştir”.

“**Dramatizasyon kullanıyorum**” görüşmeye katılan öğretmenlerimizin % 14’ü metafor sistemi kullanmadığını ancak dramatizasyon kullandığını ifade etmişlerdir. Ayrıca iki öğretmenimiz “Dramatizasyon öğrencilerin yaparak yaşayarak öğrenmesini sağlıyor” diyerek açıklamada bulunmuşlardır.

“**Kan davası ile savaşları eşleştiriyorum**” görüşmeye katılan öğretmenlerimizin %5’i kan davası ile savaşları eşleştirdiğini belirtmiştir. Kan davası ile savaşları eşleştiriyorum diyen öğretmenimiz öğrencilerinin kan davasını bildiğini, hatta bu olaya şahit olduklarını bildiği için bu eşleştirmeyi yaptığını belirtmiştir.

“**Akrostiş kullanıyorum**” görüşmeye katılan öğretmenlerimizin % 5’i öğrencilere bu konuda akrostişler verdiğini belirtmiştir. Akrostiş cümlelerin ilk harflerini yukarıdan aşağıya doğru birleştirerek farklı kelimeler oluşturarak şiir yazma işlemidir. Akrostiş kullandığını söyleyen öğretmenimiz şiirlerde komutan isimlerini, cephe isimlerini kullandığını belirtmiştir.

Bu cevabı veren A20 öğretmenimiz bunu nasıl yaptığıyla ilgili bir örneği de bizimle paylaştı.

BÜYÜK TAARRUZ

Alnımıza yazılan bir kara leke

Tarihin büyük işgali

Atamız sayesinde

Türk ulusu seferi

Ülkemiz kurtulacak

Rahat nefes alacak

Kahraman Türk askeri

Kendi oluşturduğu bu akrostişleri oyun şeklinde öğrencilerle incelediklerini, öğrencilere Büyük Taarruzu kimin yönettiğini sorduğunda öğrencilerin yukardan aşağıya verilmiş olan harfleri okuduğunu ve cevabı bulduğunu belirtmiştir.

4.1. 4. sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zekaya dikkat ederek uygulamak için kullanılabilir kaynaklara ilişkin görüşlerine ait bulgular.

Tablo 7

4.sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zekaya dikkat ederek uygulamak için kullanılacak kaynaklar konusundaki görüşlerine ait frekans dağılımı

	Kaynaklar	f	%
1	CD, TV, film, projeksiyon	21	95
2	Harita, broşür, resim, karikatür	15	68
3	Kitap, test, hikaye	8	36
4	Gerçek kişiler	4	18
5	Radyo, müzik	2	9

Tablo 7’de görüldüğü gibi öğretmenlerin kaynak kullanımıyla ilgili görüşleri de farklılık göstermektedir. Öğretmenlerimiz çoğunlukla birden fazla kaynağı kullandığını belirtmişlerdir.

“CD, TV, film, projeksiyon” cevabı görüşme yapılan öğretmenlerin % 95’i tarafından verilmiştir. Bu cevabı veren 4. sınıf öğretmenlerinin ortak ifadesi kurtuluş savaşında cepheleerle ilgili filmlerin izlenilmesinde yarar olduğu yönündedir. Bu öğretmenlerimizden A17 kişisi “ öğrencilere, CD, TV veya projeksiyondan kurtuluş savaşı ile ilgili filmler izletilmesi öğrenmenin kalıcını sağlıyor ayrıca eğitim sıkıcı olmaktan kurtuluyor” diyerek açıklama yapmıştır.

“ Harita, broşür, resim, karikatür” cevabı da öğretmenler tarafından en fazla desteklenen cevaptır. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin 15 tanesi bu cevabı vermiş ve bu cevap %68’lik oranla tablo7’nin ikinci sırasında yer almıştır.

“Kitap, test, hikaye” kullanım cevabı görüşmeye katılan 4. sınıf öğretmenlerinin %36’sı tarafından verilmiştir. Çoğunlukla bu cevabı veren

öğretmenlerimiz bu materyalleri tek başına kullanmadıklarını diğer materyallerden de yararlandıklarını ifade etmişlerdir.

“**Gerçek kişiler**” cevabı görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 18’i tarafından verilmiştir. Gerçek kişilerden kastettiklerinin ne olduğunu sorduğumuzda bu öğretmenlerimiz iki farklı yanıt verdiler. Bazı öğretmenlerimiz Kurtuluş Savaşına katılan insanların artık çok az olduğunu fakat onların yakınlarından bilgi alınabileceğini ifade ederken, A4 öğretmenimiz “ülkemizde kurtuluş savaşına katılıp da hayatta olan kişiler bir elin parmaklarını geçmiyor, fakat mümkün olduğunca onlara ulaşabilmek, ulaşamıyorsak da onlarla ilgili haberleri kullanmak eğitimde faydalı olacaktır” demiştir.

“**Radyo, müzik**” cevabı görüşmeye katılan 4. sınıf öğretmenlerinin %9’u tarafından verilmiştir ve bu cevap tablo7’nin son sırasında yer almıştır.

4.2. 4. sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş savaşında cepheler konusunu çoklu zekaya dikkat ederek aktarmak için uygulanabilecek yöntemlere ilişkin görüşlerine ait

Tablo 8: 4. sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş savaşında cepheler konusunu çoklu zekaya dikkat ederek aktarmak için uygulanabilecek yöntemler konusundaki görüşlerine ait frekans dağılımı

	Yöntem ve teknikler	f	%
1	Dramatizasyon	13	56
2	Anlatım	10	45
3	Gösteri ve film izletme	8	36
4	Gezi-gözlem	5	23
5	Soru-cevap	5	23
6	Grup çalışması	4	18
7	Beyin Fırtınası	3	14
8	Tartışma	3	14
9	Tüm yöntemler	3	14

Tablo 8’de görüldüğü gibi öğretmenlerin uyguladığı yöntem ve teknikler de çeşitlilik göstermektedir. Bu yöntem ve tekniklerden öğretmenler tarafından en çok kabul gören yöntem, tabloda görüldüğü gibi dramatizasyondur.

“**Dramatizasyon**” cevabı görüşmemize katılan öğretmenlerin %56’sı tarafından cevaplanmıştır. Dramatizasyon cevabını veren öğretmenlerimiz drama ile öğrencilerin daha iyi öğrendiklerini ve yaparak yaşayarak öğrenmenin öğrenci başarısında çok etkili olduğunu savunmuşlardır.

“**Anlatım**” cevabı görüşme yapılan öğretmenlerin %45’i tarafından verilmiştir. Anlatım öğretmen için en basit metotlardan biridir. Görüşmecilerimiz de bu açıdan sadece anlatım yönteminin değil diğer yöntemlerin de kullanılması gerektiği cevabını vermişlerdir.

“**Gösteri ve Film İzletme**” görüşme yapılan öğretmenlerin %36’sı çoklu zeka ile öğretim için gösteri yönteminin ve ya film izletme yönteminin uygulanabileceğini belirtmişlerdir. Görüşmecilerimizden A2 kişisi “gösteri ve film izletme öğrenciler açısından başarılı bir yöntemdir, özellikle film izleterek öğrencilerin o olayın içerisine girmesini başarabiliriz” diyerek açıklama yapmıştır.

“**Gezi-Gözlem**” görüşme yapılan öğretmenlerimizden %23’ü gezi- gözlem tekniğinin öğrenci başarısında ve çoklu zeka ile öğretimde etkili olduğunu savunmuşlardır. Görüşmecilerimiz bu cevabı verirken özellikle Afyonkarahisar’da bu konuda gezilebilecek yerlerin çokluğuna dikkat çekmişlerdir. Görüşme yapılan 4.sınıf öğretmenlerimizden A5 kişisi “öğrencilerim gezi düzenlediğimiz konularda her zaman daha başarılı olmuştur. Olayların geçtiği yerleri ve olayların kalıntılarını görmeleri onların olayla daha fazla ilgilenmelerine olanak sağlamıştır” diyerek gezi-gözlem tekniğinin başarılı olacağını savunmuştur.

“**Soru- Cevap**” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 23’ü çoklu zeka uygulamaları için soru cevap tekniğinin kullanılabilceğini belirtmişlerdir.

“Grup çalışması” görüşmeye katılan 4. sınıf öğretmenlerimizin %18’i grup çalışmasının çoklu zeka ile ders işlenirken uygulanmasının faydalı olacağını savunmuşlardır. Grup çalışması ile öğrencilerin işbirliği içinde olmaları birbirlerinden de bir şeyler öğrenmelerine yardımcı olmaktadır görüşünü savunan bu öğretmenlerin görüşü tablomuzun 6. sırasında yer almaktadır.

“Beyin Fırtınası” görüşme yaptığımız öğretmenlerimizin % 14’ü beyin fırtınası yönteminin çoklu zeka uygulamalarında kullanılabilecek bir yöntem olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca Kurtuluş savaşında cepheleer konusu işlenirken de rahatlıkla kullanılabileceğini savunmuşlardır.

“Tartışma” görüşme yapılan öğretmenlerimizin %14’ü tartışma yönteminin kurtuluş savaşında cepheleer konusu anlatılırken kullanılabilecek bir yöntem olduğunu belirtmiştir. Ayrıca çoklu zeka ile öğretme açısından da etkili olacağını savunmuşlardır.

“Tüm yöntemler” görüşme yaptığımız 4. sınıf öğretmenlerinin % 14’ü Kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zeka ile işlerken tüm yöntemlerin kullanılabileceğini belirtmişlerdir. Aynı yöntem isimleri vermemişlerdir.

5. 4. Sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zeka ile işlemeleri için kaç ders saati gerektiğine ilişkin görüşlerine ait

Tablo 9:

4. Sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zeka ile işlemleri için kaç ders saati gerektiğine ilişkin görüşlerinin frekans dağılımı

	Ders saati sayısı	f	%
1	3-5	7	32
2	5-7	6	27
3	13 ve üzeri	5	23
4	7-9	2	9
5	9-11	2	9
6	11-13	-	0

Tablo 9’da görüldüğü gibi 4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheleer konusunda çoklu zeka ile anlatım için kendilerine gerekli olduğunu düşündükleri ders saatleri farklılık göstermektedir.

“3-5 saat” görüşmeye katılan öğretmenlerimizin %32 tarafından cevap olarak verilmiştir. Bu öğretmenlerimiz tarafından en düşük olarak verilen saat sayısı üç tür. 3 saat yeter cevabını veren bir öğretmenimiz vardır. Diğer altı öğretmen ise 4 ders saatinin kendilerine yeteceğini görüş olarak belirtmişlerdir.

“5-7 saat” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimizin % 27’si tarafından görüş olarak belirtilmiştir. Bu öğretmenlerimiz kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zeka ya yönelik uygulamalar yaparak 5 saat ile 7 saat arasında bir sürede öğrencilere aktarabileceklerini belirtmişlerdir.

“13 saat ve üzeri” görüşme yaptığımız 4. sınıf öğretmenlerimizden % 23’ü kurtuluş savaşında cepheleer konusunu öğrencilere tam olarak aktarabilmek için 13 saat

veya daha fazla ders saatinin gerektiğini görüş olarak belirtmişlerdir. “13 saat ve üzeri” cevabı tablo 9 da en çok frekansa sahip üçüncü cevap olmuştur.

“7-9 saat” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u tarafından görüş olarak bildirilmiştir.

“9-11 saat” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u tarafından görüş olarak bildirilmiştir.

“11-13 saat” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinden hiç biri 11 ile 13 saat arasında derse ihtiyacı olduğunu belirtmemiştir.

6. 4. sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin kurtuluş savaşında cepheleri anlayabilmeleri için yapabilecekleri etkinliklere ilişkin görüşlerine ait bulgular

Tablo 10:

4. sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin kurtuluş savaşında cepheleri anlayabilmeleri için yapabilecekleri etkinliklere ilişkin görüşlerinin frekans dağılımı

	Öğrencilerin yapabileceği etkinlikler	f	%
1	Araştırma yaparlar	11	50
2	Proje ve Performans görevleri yaparlar	9	41
3	Drama ile grup çalışması etkinliği yaparlar	7	32
4	Röportaj yaparlar	5	23
5	Kitap okurlar	3	14
6	Geziye giderler	2	9
7	Çeşitli film ve cdler izlerler	2	9

Tablo 10’da görüldüğü gibi görüşme uygulanan 4. sınıf öğretmenlerinin verdiği cevapların ilk iki sırasında “araştırma yaparlar” ve “proje performans görevleri yaparlar” ifadeleri yer almaktadır.

“Araştırma yaparlar” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin %50’si tarafından görüş olarak bildirilmiştir ve Tablo 10’un ilk sırasında yer almıştır. Araştırma yaparlar cevabını veren öğretmenlerimiz, öğrencilerinin araştırmalar yaparak kendi etkinlikleriyle de kurtuluş savaşında cepheleer konusunu kavrayabileceklerini belirtmişlerdir.

“Proje ve performans görevleri yaparlar” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 41’i tarafından görüş olarak belirtilmiştir. Tablo 10’un ikinci sırasında yer alan bu görüşü savunan öğretmenlerimiz, öğrencilerine verilen proje ve performans ödevleri sayesinde öğrencilerin farklı ürünlerle öğrendiklerini savunmuşlardır. Bu cevabı veren öğretmenlerimizden A7 kişisi “proje ve performans ödevleri sayesinde öğrencilerin konu ile ilgili öykü yazdıkları, şiir yazdıkları ya da resim yaptıkları görülmektedir. Bu sayede her öğrenci kendi zeka alanını da bir ölçüde ortaya çıkararak konuyu daha iyi kavramış olmaktadır” diyerek proje ve performans ödevlerinin konuyu öğrenme açısından önemini vurgulamıştır.

“Drama ve grup çalışması etkinliği yaparlar” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimizin % 32’si tarafında cevap olarak verilen bu madde tablo 10’un üçüncü sırasında yer almaktadır. Bu cevabı veren 4. sınıf öğretmenlerimiz drama ve grup çalışması etkinliğinde öğrencilerin hem eğlendiklerini, hem de öğrendiklerini ifade etmişlerdir.

“Röportaj yaparlar” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 23’ü tarafından yanıt olarak verilmiştir. Kurtuluş savaşında cepheleer konusunda Afyonkarahisar halkı ile ve yaşayan gerçek kişilerle görüşmenin öğrenme açısından çok etkili olacağını belirten A4 öğretmenimiz gerçek kişiler bulmanın artık çok güç olduğunu söyleyerek öğrencilerinin bu etkinliği yapamadığını belirtmiştir.

“**Kitap okurlar**” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimizin % 14’ü tarafında görüş olarak bildirilmiştir. Bu öğretmenlerimiz kendi öğrencilerinin de bu etkinliğini yaptığını açıklamışlardır.

“**Geziye giderler**” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u görüş olarak bildirmiştir. Bu öğretmenlerimiz öğrencilerin özellikle şehitlik ve müze gezileri yapmalarının kurtuluş savaşında cepheler konusunu anlamalarındaki yerini vurgulamışlardır.

“**Çeşitli filmler ve cdler izlerler**” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimizin % 9’u görüş olarak bildirmiştir.

7. 4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheler konusunun öğrenciler tarafından unutulmaması için yapılacak çalışmalara yönelik görüşlerine ait bulgular

Tablo 11:

4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheler konusunun öğrenciler tarafından unutulmaması için yapılacak çalışmalara yönelik görüşlerine yönelik frekans dağılımı

	Konunun unutulmaması için yapılacaklar	f	%
1	Tekrar yapılmalı	16	73
2	Sınıfa pano asılmalı	5	23
3	Diğer derslerdeki konularla ilişkilendirilmeli	4	18
4	Öğrencilere konu özetleri verilmeli	4	18
5	Öğrencilere konu ile ilgili tiyatro yaptırılmalı	4	18
6	Kronoloji ve tarih şeridi asılmalı	2	9
7	Çoklu zekaya göre öğrendiyse unutmaz	2	9

Tablo 11’de en fazla frekans gösteren görüş “**tekrar yapılmalı**” görüşü olmuştur. 4. sınıf öğretmenlerinin % 73’ü kurtuluş savaşında cepheler konusunu

öğrencilere tam olarak öğrettikten sonra sık tekrarlar yapmanın konunun unutulmamasında etkili olduğu görüşündeler.

“Sınıfa pano asılmalı” görüşme yapılan öğretmenlerin %23’ü bu görüşü bildirmişlerdir. Bu öğretmenlerimiz genellikle sınıfta bir pano hazırlanmasını ve bu panoda kurtuluş savaşında cepheler konusu ile ilgili resim ve yazıların asılmasını öğrencilerin bu konuyu hatırlamasında önemli görmüşlerdir.

“Diğer derslerdeki konularla ilişkilendirilmeli” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 18’i tarafından görüş olarak belirtilmiştir. Bu öğretmenlerimizden A22 kişisi “diğer derslerde konu ile bağlantılı bir kelime veya cümle geçtiğinde kurtuluş savaşında cepheler konusu öğrencilere hatırlatılarak ikisi arasında bağlantı kurulabilir” diyerek açıklama yapmıştır. A8 öğretmenimiz ise “ diğer derslerle ilişkilendirilebilir” demiştir. Daha sonra, “örneğin, Türkçe dersinde SAVAŞ konulu bir okuma parçası işlenirken sosyal bilgiler dersinde işlenen cepheler konusuna geri dönülebilir; böylece öğrenci hem iki farklı derste de aynı konudan bahsetmiş olur, hem de farklı zamanlarla farklı derslerde aynı konuyu tekrar etmiş olur” diyerek açıklama yapmıştır.

“Öğrencilere konu özetleri verilmeli” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 18’i tarafından görüş olarak belirtilmiştir. A1 öğretmenimiz dersi işledikten sonra öğrencilere konu ile ilgili notlar verdiğini belirterek bu yöntemin unutmama konusunda etkili olacağını belirtmiştir. Yine aynı öğretmenimiz “ öğrenci aklına takılan bir şeyi, merak ettiği bir sorunun cevabı elindeki notlara bakarak kolayca bulur ve zamanla bu bilgileri zihnine yerleştirmeye başlar diyerek açıklama yapmıştır.

“ Öğrencilere konu ile ilgili tiyatro yaptırılmalı” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 18’i tarafından görüş olarak belirtilmiştir. Öğrencilere tiyatro yaptırılmalı diyen öğretmenlerimizden A21 kişisi, “öğrenciler konuyu tam olarak öğrendikten sonra grup çalışması yaparak kendi yazdıkları ve kendilerinin oynadıkları bir tiyatro yaparsa bu öğrenme kalıcı olur” diyerek yaparak yaşayarak kalıcı bilgi sağlanacağını savunmuştur. A3 öğretmenimiz ise, “ öğrencilere konuya seviyelerine uygun tiyatro oynatmak öğretilenlerin kalıcı olmasına neden olur” diyerek tiyatro yaptırılması konusundaki fikrini belirtmiştir.

“**Kronoloji ve tarih şeridi asılmalı**” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u tarafından görüş olarak belirtilmiştir. Sınıfa kurtuluş savaşı ve cephelerle ilgili tarih şeridi asmak ve sınıfa asmak amacıyla kronoloji oluşturmak unutmayı engelleyecektir görüşünü savunan öğretmenlerimizden A20 kişisi, “ tarihle ilgili bütün konularda tarih şeridininin büyük önemi vardır” diyerek açıklama yapmıştır.

“**Çoklu zekaya göre öğrendiyse unutmaz**” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u tarafından görüş olarak belirtilmiştir. Görüşme yapılan öğretmenlerimizden ikisi bu görüşü savunmuşlardır ve bu öğretmenlerimizden A16 kişisi “gerçekten çoklu zeka kullanılarak öğrenilmiş bir konu kolay kolay unutulmaz, zaten çoklu zeka öğrencilerin kendi zeka özelliklerine göre öğrenme sağlamaktadır” diyerek açıklama yapmıştır.

8. 4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheler konusunu anlatırken kullandıkları farklı bir yöntem olup olmadığına dair bulgular

Tablo 12:

4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheler konusunu anlatırken kullandıkları farklı bir yöntem olup olmadığına dair bulguların frekans dağılımı

	Kullanılan yöntem	f	%
1	Farklı bir yöntemim yok	17	77
2	Canlandırma yaptık	4	18
3	Cephe maketi yaptık	1	5

Tablo 12’de görüldüğü gibi görüşmeye yapılan 4. Sınıf öğretmenlerinin % 77’si kurtuluş savaşında cepheleri anlatırken kullandıkları farklı bir yöntem olup olmadığı sorusuna “ **farklı bir yöntemim yok**” diyerek cevap vermişlerdir.

“ **Canlandırma yaptık**” cevabı ise görüşmeye katılan öğretmenlerimizin %18’i tarafından verilmiştir. Canlandırma yaptık diyen öğretmenlerimizden A4 kişisi

“öğrencilerle sınıfta sıraları kullanarak bir cephe oluşturduk ve kurtuluş savaşındaki cepheleri canlandırmaya çalıştık” diyerek açıklama yapmıştır.

“Cephe maketi yaptık” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 5’i tarafından görüş olarak belirtilmiştir. Cephe maketi yaptık diyen A9 öğretmenimiz “oyun hamurlarıyla geniş mukavvaların üzerine cepheleri oluşturduk ve öğrenciler oyun oynar gibi cepheleri öğrendiler” diyerek görüşünü savundu. Ayrıca bu öğretmenimiz bu uygulamayı bir kez yaptığımı uzun zaman aldığı için bir daha tekrarlayamadığını belirtti.

V.BÖLÜM

TARTIŞMA

Bu bölümde araştırma sonucunda elde edilen bulgulara dayalı olarak yapılan tartışmalara yer verilmiştir.

1. 4. Sınıf öğretmenlerinin “kurtuluş savaşında cepheler” konusunda 4. sınıf öğrencilerine neler verilmesi gerektiği hakkındaki görüşleri

4. sınıf öğretmenlerimiz %45 ile en çok “**genel olarak kurtuluş savaşının önemi**”nin verilmesi gerektiğini belirtmişlerdir. Bu cevabı veren on öğretmenimiz öğrencilerin sadece kurtuluş savaşının önemini bilmelerinin 4. sınıf öğrencileri için yeterli olacağını belirtmişlerdir. Ayrıca Kurtuluş savaşının ne olduğunu bilmenin öğrenciler açısından yeterli olacağı savunulmuştur.

Kurtuluş Savaşı, [I. Dünya Savaşı'ndan](#) yenik çıkan [Osmanlı İmparatorluğu](#)'nun Müttefik devletlerince işgali sonucunda [Misak-ı Milli](#) sınırları içinde ülke bütünlüğünü korumak için girişilen çok cepheli siyasi ve askeri mücadelenin adıdır. Ayrıca İstiklal Harbi ya da Milli Mücadele olarak da bilinir. (http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_Kurtulu%C5%9F_Sava%C5%9F%C4%B1) Türk halkının sırtındaki paltosunu askere verdiği Türkiye'nin var olmasını sağlayan savaş (<http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=kurtulus+savasi>) olarak da öğrencilere basit bir şekilde aktarılabilir. Elbette öğrencilerin bu savaşı bu şekilde tanım olarak bilmesi çok zordur.

Kurtuluş savaşının önemini öğrencilere verebilmek için Kurtuluş savaşının en azından ana hatlarını vererek önemi vurgulanabilir. Kurtuluş savaşı I. İnönü savaşı, II. İnönü savaşı, Kütahya-Eskişehir savaşı, Sakarya ve Büyük Taarruz Meydan muharebelerinden 4. sınıf öğrencilerinin anlamayabileceği en genel ifade kurtuluş savaşının önemini kavramaktır. Yalnız Kurtuluş savaşının önemini kavramaları için mutlaka kurtuluş savaşı ile ilgili içerikten bahsetmek gerekmektedir.

Görüşme yaptığımız öğretmenlerden yedisi öğrencilere kurtuluş savaşında cepheler konusunda **“bilinç kazandırmak”** gerektiğini ifade etmiştir. Tablomuzda %32’lik oranla ikinci sırada yer alan bu cevabı veren öğretmenlerimiz öğrencilerin bu bilinci kazanmalarının kendi yaşadıkları coğrafya açısından da kolay olacağını belirtmişlerdir.

Bilinç, Kişinin kendisine, yaşantılarına, çevresine, öteki kişilere, bir bütün olarak içinde yaşadığı dünyaya ilişkin farkındalığı, yaşanan deneyimlerden kendiliğinden doğan kendinin farkında olma becerisidir. (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Bilin%C3%A7>) Bu tanımı Kurtuluş savaşına uyarladığımızda kurtuluş savaşı konusunda bilinç kazandırmayı kurtuluş savaşının cepheleriyle, yaşanan olaylarıyla, duygusal atmosferiyle bir bütün olarak kavranması ve anlaşılması olarak açıklayabiliriz.

Kurtuluş savaşı konusunda bilinç kazandırmak 4. sınıf öğrencilerine kurtuluş savaşında cepheler konusunda verilebilecek bir kazanımdır.

“Kurtuluş savaşında cephe isimlerinin verilmesi” gerektiği cevabını ve **“Kurtuluş savaşının neden ve sonuçlarının verilmesi”** gerektiği cevaplarını da tabloda görüldüğü üzere yedişer öğretmen vermiştir. Ayrıca bu cevaplar %32 oranla tablonun 3.ve 4. sıralarında yer almıştır.

Kurtuluş savaşında cepheler konusu ile ilgili cephe isimleri şunlardır; Doğu cephesi, güney cephesi, batı cephesi. Kurtuluş savaşını oluşturan cephelerin isimlerinin verilmesi 4. sınıf öğrencileri için çok basit olabilecektir. Tek başına söylenmesi anlamsal açıdan kopukluklara neden olacaktır.

Kurtuluş savaşının nedenleri en genel manada I. Dünya savaşından sonra yaşanan işgalleri durdurmak ve vatani kurtarmak olarak ifade edilebilir. Kurtuluş savaşının sonuçları ise Mudanya ateşkes antlaşması ve Lozan barış antlaşması anlatılarak açıklanmalıdır. Kurtuluş savaşının neden ve sonuçlarının verilmesi konunun

öğrenilmesi açısından çok önemlidir. Bu soruya cevap olarak; önce kurtuluş savaşının sebeplerini, sonra cephe isimlerini en sonunda da kurtuluş savaşının sonuçlarını öğretmemiz gerekir diyen öğretmenimiz bu konuda haklıdır. Bütün savaşlar nedenleri ve sonuçları ile birlikte anlaşılır hale gelmektedir.

“Cephelerde hangi düşmanlarla savaşıldığı verilmeli” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri %23 oranında bu cevabı vermişler ve bu cevap tablonun 5. sırasında yer almıştır. Bu cevabı veren öğretmenlerimiz öğrencilerin bu cephelerde savaşılan düşmanları bilmesinin çok önemli olduğunu belirtmişlerdir. Bu vatanın kimlerle savaşılar kazanıldığını ve bu düşmanların neden ülkemizi almaya çalıştıklarını bilmeleri öğretmenler tarafından öğrencilerin kazanabileceği önemli bilgiler olarak ifade edilmiştir.

Kurtuluş savaşını oluşturan üç temel cephede(doğu, güney ve batı cepheleri) savaşılan düşmanları basitçe şöyle belirtebiliriz:

Doğu cephesi: Ermeniler

Güney cephesi: Fransızlar

Batı cephesi: Yunanlılar

Ancak bu devletleri destekleyen diğer devletler de kurtuluş savaşında cephelerdeki önemli düşmanlarımız arasında sayılabilir. Fakat 4. sınıf öğretmenleri öğrencileri için sadece yukarıdaki düşmanların bilinmesini yeterli görmüşlerdir.

“Cephe komutanlarının isimleri verilmeli” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri % 23 oranında bu cevabı vermişlerdir. Bu cevap tablonun 6. sırasında yer almıştır. Öğretmenlerimizden iki tanesi özellikle Mustafa Kemal'in burada belirtilmesi gerektiğini vurgulamıştır.

Kurtuluş savaşı komutanlarından adı en çok geçen Mustafa Kemal, İsmet İnönü, Kazım Karabekir, Fevzi Çakmak, Albay Reşat Çiğiltepe

(<http://www.biyotarih.com/?cat=4>) öğrencilerin cepheleri kavramasına yardımcı olabilecek isimlerdir.

Öğrenciler Afyonkarahisar’da oldukları için Albay Reşat Çiğiltepe’nin ismine de yer verdik.

“Cephelerle ilgili tarih ve kronolojik sıra verilmeli” tablo da 7. sırada yer alan bu madde öğretmenlerimizin %18’i tarafından cevap olarak verilmiştir.

Kronoloji, olayların tarihsel sıralanması ile ilgili [bilim](#) dalıdır. (<http://tr.wikipedia.org/wiki/Kronoloji>). Bu tanımdan da anlaşılacağı gibi öğretmenlerimiz olayların tarihsel sıralamasının bu üniteye verilmesi gereken bilgiler olduğunu belirtmiştir. Tüm tarih konularında olduğu gibi kurtuluş savaşında cepheler konusunda da tarih sıralaması çok önemlidir.

Özellikle kurtuluş savaşı yakın tarihimizde olduğu için tarihlerin bilinmesi önem taşır. Ancak 4. sınıf öğrencileri için bu tarihleri akıllarında tutmaları çok zordur. Bunun yerine sadece tarihsel sıranın verilmesinin daha uygun olacağı görüşündeyiz.

“Savaşlar ayrıntılı verilmeli” tablo da 8. sırada yer alan bu madde öğretmenlerimizin %18’i tarafından cevap olarak verilmiştir. Bu cevabı veren 3 öğretmenimiz cephelerde yapılan savaşların ayrıntısıyla verilmesinde bir sakınca olmadığını, öğrencilerin daha iyi anlamasını sağlayacağı belirtmişlerdir.

Ayrıntı, bir bütünün önemce ikinci derecede olan öğelerinden her biri, teferruat, detay (TDK, 2007) olarak tanımlanır. Kurtuluş savaşında cepheler konusunda ayrıntılı anlatım demek kurtuluş savaşının her yönünün belirtilmesi, cephelerde savaşan komutanların, düşmanların, cephelerin açılma sebeplerinin verilmesi demektir.

Dördüncü sınıf öğrencileri 10–11 yaşlarındaki çocuklardır. Ve bu çocuklar Piaget’in kuramına göre somut işlemler döneminin sonlarındadır. Somut işlemler

dönemindeki çocuklara aşırı ayrıntı öğretmeye çalışmak öğretmenlerin başarısız olmasına neden olabilir.

“Genel olarak cephelerin özellikleri verilmeli” görüşmeye katılan öğretmenlerimizden % 9’u bu cevabı vermiştir. Bu öğretmenlerimiz genel olarak kurtuluş savaşının önemini verilmesinden farklı olarak her cephenin genel olarak önemini verilmesi gerektiğini belirtmiştir.

Bu cevabı veren öğretmenlerimiz kurtuluş savaşında cepheler konusunda sadece cephe isimlerini vermeliyiz diyen öğretmenlerimize göre daha geniş bir açıdan olayı ele almışlardır. Kurtuluş savaşında cepheler konusunda öğrencilere cephelerin özelliklerinin verilmesi yaş seviyelerine uygun olabilecek bir yaklaşımdır.

2. 4. Sınıf Öğretmenlerinin yeni programda kurtuluş savaşında cepheler konusunda verilen bilgilerle ilgili görüşleri

“Çok fazla ayrıntı var” cevabı görüşme yapılan öğretmenlerin % 59’u tarafından cevap olarak verilmiştir. Öğretmenlerimizin % 59’u yeni programda kurtuluş savaşında cepheler konusunda çok fazla ayrıntı olduğunu düşünüyor.

Öğretmenlerimizin görüşleri birbirinden farklılık da içeriyor. Birinci bölümdeki sorulara cevap veren öğretmenlerimizden % 18’i Kurtuluş savaşında savaşlar ayrıntılı verilmeli derken, Bu bölümde öğretmenlerimizin % 59’u şu anda kullanılan ders kitaplarında ayrıntının fazla olduğunu söylemişlerdir. Biraz önceki soruda da açıklandığı gibi ayrıntılara girilmesi somut işlemler dönemindeki öğrencinin öğrenmesini zorlaştıracaktır. Bu nedenle yeni programda çok fazla ayrıntı var diyen öğretmenlerimizin görüşleri öğrenci seviyeleri açısından kabul edilebilir bir yaklaşımdır. Fakat yeni programdaki ders kitaplarına baktığımızda tarihler gibi öğrencinin öğrenmekte zorlanacağı ayrıntılara yer verilmişken anlatılması gereken bazı konularda atlanmıştır.(MEB, 4. sınıf ders kitabı, s:24)

“Duyusal atmosfer eksik” görüşme yapılan öğretmenlerimizin % 32’si kurtuluş savaşında cepheler anlatılırken duygusal atmosfer oluşturulmadığı

düşüncesinde. Duygusal atmosfer oluşturulmadığını düşünen öğretmenlerimiz komutanların özellikleri, ermeni meselesi, Kuvay-ı Milliye ve milleti oluşturan unsurların aktararak duygusal atmosfer oluşturulması gerektiğini belirtmiştir.

Kurtuluş savaşında cephelerde yaralık gösteren komutanlarımızın anlatılması duygusal atmosferi oluşturacak unsurlardandır. İnönü savaşlarında İsmet Paşa'nın başarıları, Büyük Taarruz'da Albay Reşat Çiğiltepe'nin Mustafa Kemal'e belirttiği saatte Çiğiltepe'yi kurtaramadığı için intihar etmesi o dönemdeki duygusal atmosferi yansıtabilecek önemli noktalarlardır.

Doğuda yıllarca Türklerle bir arada yaşayan Ermenilerin başta Rusya'nın kışkırtmasıyla doğu cephesinde Türklere saldırması, İstanbul hükümetinin vatani korumak için çalışmaması ve halkın kendi topraklarını korumak için oluşturduğu Kuvay-ı Milliye de duygusal atmosferi oluşturacak unsurlardır.

“Millet; dil, din, soy, kültür ve tarih birliğine sahip insanlar topluluğudur(Yılmaz, 2000, s:45). Bu tanıma baktığımızda milleti oluşturan unsurların, dil, din, soy, kültür ve tarih birliği olduğunu söyleyebiliriz. Bu unsurlarda duygusal atmosfer içerisinde anlatılabilecek konulardandır.

Duygusal atmosfer 4. sınıf öğrencilerinin konuyu anlamalarına yardımcı olacaktır. Yeni programda duygusal atmosfer eksik cevabını veren öğretmenlerimiz bu açıdan haklıdırlar.

“Anlatılan konular yeterli” görüşmecilerimizden %27'si yeni programda cepheler konusunda anlatılanları yeterli bulmuştur. Bu öğretmenlerimiz programda bu konuyla ilgili eksik veya fazla bir durum görmemişlerdir.

Yeni programa göre hazırlanmış ders kitabında cepheler konusu 40 dakika da anlatılacak şekilde kısaca özetlenmiş. Komutanların sadece isimleri verilmiş, kitabın bir yerinde Mustafa Kemal'in bir sözüne değinilmiş(MEB, 4. sınıf öğretmen kitabı, s:74)

. Ders kitabında bu konular için bir ders saati zaman ayrıldığını dikkate alırsak konular bir ders saatinde anlatılabilecek şekilde verilmiştir.

“ **Bilgilerde kopukluk var**” görüşme yapılan öğretmenlerimizden %27’si bu cevabı vermiş ve bu cevap tablomuzda 4. sırada yer almıştı. Bilgilerde kopukluk var diyen öğretmenlerimizin tamamı kurtuluş savaşına nasıl gelindiğinin bilinmesi için öncelikle kısaca I.Dünya Savaşının sonuçlarına ve Mondros ateşkes antlaşmasına değinilmesi gerektiğini vurguladılar. Bu cevabı veren öğretmenlerimizden 3 tanesi bunlara ek olarak ders kitaplarında cephelerin sonuçları anlatılırken de kopukluklar olduğunu belirtmiştir.(Mudanya anlatılmadan Lozan’a geçilmiş....gibi)

Öğrencilerin bir konuyu iyi öğrenebilmeleri için konunun açık ve anlaşılır olması gerekmektedir. Öğretim ilke ve yöntemlerinden bir olan “açıklık ilkesi”ni incelediğimiz zaman derste konuşulan bütün terim ve kelimelerin öğrenciler tarafından kolayca anlaşılacak şekilde açık olması gerektiği ifade edilir.(Büyükkaragöz ve Çivi,1999, s: 52) Ayrıca eğitimin aşamalı ve planlı da olması gerekir. Öğrencilerin Kurtuluş savaşına nasıl gelindiğini bilmesi onların öğrenmesi açısından büyük öneme sahiptir. Çünkü daha önceki konuları öğrenmiş olan öğrenciler Kurtuluş savaşında cepheler konusu işlenirken kullanılan birçok kelimeyi tanıyacaklardır. Ayrıca Kurtuluş savaşında cepheler konusu işlenirken ülkenin o duruma nasıl geldiğini daha iyi bilecekler ve öğrendikleri onlar için daha anlamlı olacaktır. Bir bütünün etkili bir biçimde öğrenilmesi onun anlamlı parçalar halinde ele alınmasını gerektirir(Alkan ve Kurt,1998, s:100) Bu açıdan baktığımızda bilgilerde kopukluk var diyen öğretmenlerimiz düşüncelerinde haklı görülebilecektir.

“**Ayrıntı az**” görüşme yapılan öğretmenlerimizden % 18’i birinci maddede belirtilen ayrıntı fazla cevabını veren öğretmenlerimizin tam tersine ayrıntının az olduğunu söyleyerek yeni programın bu konuda eksik olduğunu bildirmişlerdir.

Aslında ayrıntı az cevabını veren öğretmenlerimiz bir açıdan “bilgilerde kopukluk var” diyen öğretmenlerimizde aynı düşüncede diyebiliriz. Çünkü ayrıntı az diyen öğretmenlerimiz cephelerde kimlerle savaşıldığının belirtilmemiş olduğunu da

ifade etmişlerdi. Fakat bu öğretmenlerimiz ayrıntıyı ifade ederken sadece kimlerle savaşıldığı konusunun eklenmesini değil tüm kurtuluş savaşının ayrıntılı anlatılması gerektiğini de ifade ettikleri için bu açıdan “bilgilerde kopukluk var diyen öğretmenlerimizden ayrılıyorlar.

“Somutluk ve imkanlar yetersiz” yine görüşme yapılan öğretmenlerimizden %18’i somutluk olmadığını ve imkanların yetersiz olduğunu belirtmişti.

Varlığı ve oluşumu gözlenebilen, ölçülebilen, incelenebilen, kısaca duyuyla anlaşılabilen şeylere somut denir. Başka bir deyişle varlığı elle tutulup gözle görülen şeylere somut denir. Örneğin; kitap, defter, masa, lamba somuttur.(Büyükkaragöz ve Çivi,1999, s: 55) Tarih konuları aslında somut değil, soyut konulardır. Çünkü olay geçmişte kalmıştır. Fakat soyut olayları somutlaştırmak için farklı etkinlikler yapılabilir. Örneğin; müze, resim ve drama kullanarak tarih öğretilmeye çalışıldığında konular daha somut bir hal alacaktır. Tarih derslerinin somut ve öğrenci merkezli bir anlayışla öğretilmesinde kullanılacak yaklaşımların başında, resimlerle tarih öğretim yaklaşımı gelmektedir(Demircioğlu, 2005, s: 118). Ders kitaplarında olayları anlatan resimlere yer verilmesi, ya da konuyla ilgili cdlerin kullanılması tarih konularını daha somut bir hale getirecektir. Yeni öğretim programına göre aslında birçok ders kitabının yanında öğretmenlerin öğrencilere gösterecekleri CD lerde veriliyor. Ancak Afyonkarahisar ilinde görüşme yaptığımız öğretmen arkadaşlarımız ellerine bu cdlerin ulaşmadığını belirttiler. Ayrıca kendi çabalarıyla konuyu somutlaştırmak için imkanlarının da yetersiz olduğunu açıklamışlardı. Bu açıdan bakıldığında yeni öğretim programında somutluğu sağlayacak unsurların yetersiz olduğu konusunda öğretmenlerimizin düşünceleri mantıklıdır.

“Kronolojik sıraya uyulmamış” görüşme yapılan öğretmenlerin %9’u kronolojik sıraya uyulmadığını söylemiştir. Kronoloji olayların tarihsel olarak oluş sıralamasıdır. Tarih öğretiminde kronolojik sıraya uyulması gerekmektedir.

“Bilimsellik yok” görüşme yapılan öğretmenlerden %5’i programda anlatılan cepheler konusunda bilimsellik olmadığını savunmuştu.

Bilimsellik bir konunun veya olayın araştırma sonuçlarına dayanılarak ifade edilmiş olmasıdır. Öğrencilere anlatılan konuların bilimsel verilere dayanması gereklidir.

3. 4.Sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş Savaşında Cepheler konusunu işlerken metafor (bildikleriyle bilmediklerini eşleştirerek öğretme) sistemine benzer bir çoklu zeka yöntemi uygulayıp uygulamadıklarına yönelik görüşleri

“Çoklu zeka yöntemi kullanmıyorum” görüşme yaptığımız öğretmenlerimizin % 55’i metafor sistemi ya da buna benzer bir çoklu zeka yöntemi kullanmadığını belirtmişlerdi. Bu durumda açıklamasını yaparak ders sürelerinin kendilerine yetmediğini belirtmişlerdi.

Çoklu zeka kuramı hangi modelle uygulanırsa uygulansın ekstra zamana ihtiyaç doğurmaktadır. Öğretmenlere dersi öğretmesi için verilen süre göz önüne alındığında, bu durumun olumsuz etkisi kolayca anlaşılabilir. (Bümen, 2004, s: 151–152)

Öğretmenler anlatım yöntemi kullandığında içerik düzgün bir sıra ile işlenmiş, öğretim sorumluluğu yerine getirilmiş, kısa sürede konular bitirilmiş ve sınıf sessizce konuları takip etmiş olur. Oysa kuramla ilgili öğretimsel uygulamalar farklı etkinliklerin uygulanmasını gerektirdiğinden zaman alıcı olmaktadır. İlk çalışmalar zorluk ve özveri ile başlasa da, plan ve materyallerin sistemli bir şekilde arşivlenmesiyle bu sorun zamanla azalabilir. (Bümen, 2004, s: 151–152)

“Cephe isimleri ile Afyon ilini birlikte kullanıyorum” görüşme yaptığımız öğretmenlerimizin % 23’ü bu cevabı vermiştir. Cephe isimleri ile Afyon ilini birlikte kullanıyorum diyen öğretmenlerimizin tamamı kurtuluş savaşının, özellikle de Büyük Taarruz’un Afyon ilinde geçmiş olması ve öğrencilerin kendi yaşadıkları yeri daha iyi bilmeleri nedeniyle eşleştirildiğini belirtmişti.

Bir kavramı başka bir kavrama benzeterek anlatırsak metafor kullanıyoruz demektir. Aslında o iki kavramın birbirine benzerliği pek az olabilir, ama birini çok iyi tanıyor olmak bize ikincisini daha iyi anlama olanağı sağlar. Metaforlar semboldür, yani çağrışımcıdır. Metaforlar çağrışımcı oldukları için duygusal yoğunluğu olan kelimelerden daha çabuk anlaşılırlar. Öğrenme dediğimiz süreç, zihnimize yeni bağlantılar kurmak, yeni anlamlar yaratmaktır. (Saban, 2002, s: 309)

Afyonkarahisar’da yaşayan öğrencilerin çevresindeki şehitliklerin farkındalar. Bu şehitliklerin çoğunun kurtuluş savaşı dönemine ait olduğunu biliyorlar. Bu bilgileri kullanarak, kurtuluş savaşına ait şehitlikler neden burada olsun ki? Şeklinde sorular sorarak ve yanıtlayarak Kurtuluş savaşı ve Afyonkarahisar ili eşleştirilebilir. Ancak metafor sisteminde öğrencilerin tamamen bildikleri bir şeyle eşleştirme yapmak daha doğru bir uygulama olmaktadır.

“Dramatizasyon kullanıyorum” görüşmeye katılan öğretmenlerimizin % 14’ü metafor sistemi kullanmadığını ancak dramatizasyon kullandığını ifade etmişlerdir.

Drama, bir olayı, bir oyunu, yaşantıyı tiyatro tekniklerinden yararlanarak canlandırmaktır(<http://www.autism-tr.org/drama.htm>). Eğitim açısından bakıldığında bu etkinlik, öğrencilerde davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla olay, olgu ve durumların öğrenciler tarafından oyunlaştırılmasıyla edinilen yaşantılar olarak karşımıza çıkmaktadır. (Üstündağ, 1999, s:120).

Tarih derslerinde yürütülecek drama etkinlikleriyle, öğrencilerde önemli davranış değişiklikleri meydana getirilebilir. Bu etkinlik aracılığıyla geçmişteki olay, insan ve durumlar temsili olarak bugüne taşınabilir ve öğrencilere, geleneksel öğretim etkinlikleriyle kazanamayacakları pek çok deneyim, beceri ve tarihsel nitelik kazandırılabilir.(Demircioğlu,2005, s:164)

Dramatizasyon çoklu zeka ile öğretimde de kullanılan yöntemler arasındadır. Farklı zeka alanlarına göre öğretim stratejileri bölümümüzde bu konudan bahsetmiştik.

Yukarıdaki bilgilerden de anlaşılacağı gibi drammatizasyon tarih konularının öğretilmesinde etkili yöntemlerden bir tanesidir.

“Kan davası ile savaşları eşleştiriyorum” görüşmeye katılan öğretmenlerimizin %5’i kan davası ile savaşları eşleştirdiğini belirtmişti.

Afyonkarahisar ilinde kan davasına yakından tanık olan öğrenciler var. Ayrıca kan davasının ne olduğunu öğrenciler tam olarak biliyorlar. Bu nedenle savaşların içerisinde geçen öldürme olayları ve savaş sebepleri ile kan davasını eşleştirmek çoklu zeka yöntemlerinden metafor sistemine uygun bir uygulamadır.

“Akrostiş kullanıyorum” görüşmeye katılan öğretmenlerimizin % 5’i öğrencilere bu konuda akrostişler verdiğini belirtmişti. Akrostiş cümlelerin ilk harflerini yukarıdan aşağıya doğru birleştirerek farklı kelimeler oluşturarak şiir yazma işlemidir.

Muhammet Maraşlı, “ dersler genelde öğrencilere sıkıcı gelir. Hele sözel dersler, benim için çok zevkli olsa da, bazıları için ninni gibi gelir. Fakat hafıza teknikleri bu dersleri o kadar kolaylaştırıp tatlılaştırıyor ki, insan ninni dinlemekten çıkıp bir kitap yazıyor sanki.” Diyerek akrostiş örnekleri vermiş ve akrostişin öğrenmede ne kadar etkili olduğunu belirtmiştir(Saygın, 2007,s:117).

Akrostiş çoklu zeka yöntemleri içerisinde kullanılabilir bir yöntemdir.

4.1. 4. sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zekaya dikkat ederek uygulamak için kullanılabilir kaynaklara ilişkin görüşleri

“CD, TV, film, projeksiyon” cevabı görüşme yapılan öğretmenlerin % 95’i tarafından verilmiştir.

TV ve video, Sosyal Bilimler ve Tarih öğretiminde ve okullardaki diğer derslerin öğretiminde kullanılan oldukça faydalı eğitim araçlarıdır. Bunlarla pek çok sosyal ve tarihi olaylar yeniden eğitim ortamına getirilip sunulabilir. Televizyonda

gösterilen herhangi bir tarihi dizi ve ya sosyal olay öğrenciye gösterilebilir. Video ise daha önceden kaydedilmiş olduğu ve istendiğinde seyredilme imkanı verdiği için daha kullanışlıdır. Seyretme sırasında da geri geldiği vakit durdurup, öğrencilerle tartışıp tekrar seyretme imkanı verir. Öğrenme konusunda yapılan araştırmalar, insanın öğrendiklerinin %94'ünün görme ve işitme duyularıyla gerçekleştiğini ortaya koyduğundan; Bu tür araçlar hem göze hem de kulağa hitap ettiği için diğer araçlara göre öğrenmeyi arttıran özellik taşımaktadırlar(Köstüklü,2001, s:124).

Bu açıdan CD, TV, film projeksiyon gibi araçların okullarda kullanılması çoklu zeka açısından önemlidir.

“ **Harita, broşür, resim, karikatür**” cevabı da öğretmenler tarafından en fazla desteklenen cevaptır. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin 15 tanesi bu cevabı vermiş ve bu cevap %68'lik oranla tablo7'nin ikinci sırasında yer almıştı.

Sosyal Bilgiler ve Tarih öğretiminde kullanılan malzemeler arasında resim ve fotoğrafların önemli bir yeri vardır. Çünkü bunlar kaynak özelliğindedir. Tarihte işlediğimiz döneme ait resim veya fotoğraflar o dönem hakkında sözlerle anlatılması güç olan pek çok mesajı kolaylıkla verebilir(Köstüklü,2001 s: 114).

Ders işlenirken yeterince harita ve konuyla ilgili kaynaklar, öğrencinin kullanımına sunulmalıdır. Bu kaynaklar sadece öğrencilerle derste kullanırken değil, her zaman görüşe açık olmak zorundadır(Sagay,2007, s: 39).

Görüldüğü gibi öğretmenlerimizin Kurtuluş Savaşında cephelemleri işlemek için kullandıkları bu araçlar tarih öğretiminde sık sık kullanılan araçlardır. Çoklu zeka ile öğretimde de kullanılabilir araçlardır.

“**Kitap, test, hikaye**” kullanım cevabı görüşmeye katılan 4. sınıf öğretmenlerinin %36'sı tarafından verilmiştir.

Ders kitapları, öğretim sırasında, öğrencilerin neleri öğrenebileceğini ve öğretmenlerin neleri öğreteceğini önemli ölçüde etkileyen bir kaynak olma özelliğini taşıdığı gibi, sınıf içi öğrenme öğretme etkinliklerine yönelik kararlar üzerinde de önemli etkilere sahiptir. Birçok öğretmen, dersin amaçlarını, öğrencilere uygulanacak testleri, öğretim stratejilerini ödevleri vb. kullanılan ders kitaplarına göre belirlemektedir. Bu durum ders kitaplarının önemini daha da arttırmaktadır(Kılıç ve Seven, 2002, s: 19).

Ders kitaplarının kullanılması geçmişten bugüne sıklıkla karşılaşılan bir durumdur. Ancak çoklu zeka ile eğitimde ve yeni öğretim programındaki yapılandırmacı yaklaşımla eğitimde kitaptan daha fazla kullanılması gereken araç-gereçler vardır.

“Gerçek kişiler” cevabı görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 18’i tarafından verilmiştir.

Yaşanmış olaylar anlatılırken olayı, yaşayan kişilerden dinlemek çok daha zevkli ve ilgi çekici olabilir. Çoklu zeka açısından da kullanılabilir bir yöntemdir, fakat Kurtuluş Savaşı yakın tarihimizde olmuş olsa bile üzerinden uzun zaman geçmiştir ve bu konudaki gerçek kişilere ulaşmak zor olacaktır.

“Radyo, müzik” cevabı görüşmeye katılan 4. sınıf öğretmenlerinin %9’u tarafından verilmiştir ve bu cevap tablo7’nin son sırasında yer almıştır.

Daha önceden programı belli ve bu program işlenecek dersin hedeflerine uygun ise Radyo da bir tarih öğretim aracı olarak kullanılabilir. Özellikle pahalı ve temini zor olmadığından, TV, video gibi göze ve kulağa hitap eden araçların bulunmadığı ortamda radyodan istifade edilebilir. Mesela bazı radyo programlarında canlı olarak İstiklal savaşı veya Kore gazileri konuk edilip hatıralarını atlatmaktadırlar(Köstüklü,2001, s: 125). Böyle bir program Kurtuluş Savaşında cepheleleri anlatırken de faydalı olabilir.

4.2. 4. sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zekaya dikkat ederek aktarmak için uygulanabilecek yöntemlere ilişkin görüşleri

“**Dramatizasyon**” cevabı görüşmemize katılan öğretmenlerin %56’sı tarafından verilmiştir. Dramatizasyon cevabını veren öğretmenlerimiz drama ile öğrencilerin daha iyi öğrendiklerini ve yaparak yaşayarak öğrenmenin öğrenci başarısında çok etkili olduğunu savunmuşlardır.

Drama, bir olayı, bir oyunu, yaşantıyı tiyatro tekniklerinden yararlanarak canlandırmaktır(<http://www.autism-tr.org/drama.htm>). Eğitim açısından bakıldığında bu etkinlik, öğrencilerde davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla olay, olgu ve durumların öğrenciler tarafından oynlaştırılmasıyla edinilen yaşantılar olarak karşımıza çıkmaktadır. (Üstündağ, 1999, s:99).

Tarih derslerinde yürütülecek drama etkinlikleriyle, öğrencilerde önemli davranış değişiklikleri meydana getirilebilir. Bu etkinlik aracılığıyla geçmişteki olay, insan ve durumlar temsili olarak bugüne taşınabilir ve öğrencilere, geleneksel öğretim etkinlikleriyle kazanamayacakları pek çok deneyim, beceri ve tarihsel nitelik kazandırılabilir.(Demircioğlu,2005, s:164)

“ **Anlatım**” cevabı görüşme yapılan öğretmenlerin %45’i tarafından verilmiştir. Anlatım öğretmen için en basit metotlardan biridir. Görüşmecilerimiz de bu açıdan sadece anlatım yönteminin değil diğer yöntemlerin de kullanılması gerektiği cevabını vermişlerdir.

Anlatım yöntemi öğreten kişi açısından bireysel bir yöntemdir. Yani sadece öğretici etkindir. Bir konuşmacıdan çok sayıda dinleyicinin yararlanmasını sağlayan bu teknik uzun bir geçmişe sahiptir.(Bilen,1999, s:90)

Modern öğretim anlatıma pek fazla yer vermemekle birlikte öğretmen hemen her konuda bu yöntemden belli bir ölçüde yararlanma gereğini duymaktadır. Önemli olan anlatımın yerinin ve süresinin iyi seçimidir(Küçükahmet, 1998, s:55).

Anlatım yönteminin kullanıldığı yerler:

- Etkinliklerin sunuluşunda
- Öğrencilerin güdülenmesinde
- Ünite ve konuların özetlenmesinde
- Anlaşılması güç olan bölümlerin anlaşılır duruma getirilmesinde
- Derinlemesine çalışılan konular arasındaki boşlukların doldurulmasında
- Öğrencinin bulmakta güçlük çektiği konunun sınıfa verilmesinde(Bilen,1999, s: 92)

Anlatım yöntemi gerektiği yerlerde kullanılır ve diğer yöntemlere daha fazla yer verilirse çoklu zeka uygulamalarının içerisinde de zaman zaman kullanılabilir.

“Gösteri ve Film İzletme” görüşme yapılan öğretmenlerin %36’sı çoklu zeka ile öğretim için gösteri yönteminin ve ya film izletme yönteminin uygulanabileceğini belirtmişlerdi.

Gösteri (demonstrasyon) öğretmenin öğrenciler önünde bir şeyin nasıl yapılacağını göstermek ya da bir prensibi açıklamak için yaptığı işlemlerdir. Gösteride hem görsel hem de işitsel iletişim kullanılır (Küçükahmet,1998, s: 62). Öğretmen sınıfta bir konuyu işlerken, atölyede teknik bir sorunu açıklarken, laboratuarda bir deney yaparken; gerçek araç-gereçler, modeller, resimler, fotoğraflar, harita, slayt, film şeridi hareketli filmler, basit çizimler, levhalar vb. kullanıyorsa gösteri metodunu uyguluyor demektir(Büyükkaragöz ve Çivi, 1999, s:96).

Gösteri metodunda asıl aktif olan, deneyi yapan ve ya bazı ders araçlarını gösteren ve açıklayan öğretmendir. Öğrenciler dinleyici, seyirci ve bilgileri hazır alıcı durumundadır. Bununla birlikte gösteri metodu, daha çok duyu organını uyardığı ve öğrencilerin ilgi ve dikkatlerini çektiği için, öğrenmeyi kolaylaştıran bir öğretim metodu olarak kabul edilmektedir(Büyükkaragöz ve Çivi, 1999, s: 96).

Yukarıdaki açıklamalar dikkatle incelendiğinde film izletmenin de aslında gösteri yöntemi içerisine girdiğini görebiliriz. Gösteri yöntemi elbette birden fazla duyu organına hitap eden bir yöntemdir. Ancak çoklu zeka açısından diğer yöntemlerde de olduğu gibi tek başına etkisi az olacaktır.

“Gezi-Gözlem” görüşme yapılan öğretmenlerimizden %23’ü gezi- gözlem tekniğinin öğrenci başarısında ve çoklu zeka ile öğretimde etkili olduğunu savunmuşlardır. Görüşmecilerimiz bu cevabı verirken özellikle Afyonkarahisar’da bu konuda gezilebilecek yerlerin çokluğuna dikkat çekmişlerdir.

Öğretimde gözlem, belli eğitsel amaçları gerçekleştirmek için herhangi bir olay ya da varlığı, önceden hazırlanmış olan bir plan çerçevesinde incelemek demektir(Büyükkaragöz ve Çivi, 1999, s: 90).

Eğitsel amaçları gerçekleştirmek için okul tarafından organize edilen geziye ilişkin faaliyetlerin tümü ise gözlem gezisi yönteminin kapsamına girmektedir(Küçükahmet,1998, s: 64).

Gözlem gezisi eğitim açısından ilginç yerlere –örneğin fabrika, müze, kütüphane, sanat galerisi, kamu kuruluşları gibi – düzenlenebileceği gibi öğrencinin üzerinde çalışmakta olduğu ya da yakın gelecekte çalışacağı konulara ilişkin örnekler toplayabileceği ya da örneklerini görebileceği yerlere de – akıntı, gölcük, dağlık, ormanlık gibi- düzenlenebilir. Böylece öğrencinin akademik, sosyal ve davranışsal ufuklarının gelişimi sağlanır(Küçükahmet,1998, s: 64). Ayrıca geziler yoluyla, öğrencilerin tarihi ve doğal çevreyi koruma bilinci edinmeleri, sanat zevki ve estetik duygularının gelişmeleri sağlanmaktadır(Yaşar ve Gültekin,2006, s: 126).

Tarih konularının öğretimi açısından gözlem gezileri çok önemlidir. Özellikle Afyonkarahisar ilinde yaşayan öğrencilerin kendi çevrelerinde bulunan şehitliklere götürülmeleri hem çoklu zeka açısından hem de eğitimdeki yakından uzağa ilkesi açısından önem taşımaktadır.

“Soru- Cevap” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 23’ü çoklu zeka uygulamaları için soru cevap tekniğinin kullanılabilceğini belirtmişlerdir.

Soru-cevap tekniği, sınıf etkinliklerinde soru sorulması ve cevap verilmesi yoluyla tartışmanın yürütüldüğü bir öğretim tekniğidir. Bu teknik düşünmeyi ve konuşmayı özendirme bakımından oldukça önemli bir tekniktir(Bilen,1999, s:92–140)

Ancak her yöntemde olduğu gibi Soru- cevap yönteminde de bazı sınırlılıklar vardır. Örneğin bilgi vermek için anlatım yöntemine göre daha yavaş bir yöntemdir(Küçükahmet,1998, s: 58).

Diğer yöntemler için de belirttiğimiz gibi çoklu zeka uygulaması için sadece bu yöntemi kullanmak doğru olmaz diğer yöntemlerle birlikte kullanılması gerekir.

“Grup çalışması” görüşmeye katılan 4. sınıf öğretmenlerimizin %18’i grup çalışmasının çoklu zeka ile ders işlenirken uygulanmasının faydalı olacağını savunmuşlardı.

Bir sınıfın öğrencilerini gruplara ayırmakla, grup çalışması yapılmış olmaz. Grupların kendi başlarına çalışmaya başlamaları ile ya da gruplar içerisindeki bireylerin bireysel çalışmaya başlamalarıyla esas grup çalışması başlar. Grup çalışması her şeyden önce bir topluluk çalışmasıdır.(Hesapçıoğlu,1998, s: 207).

Bireysel çalışma yöntemi ile grupla çalışma yöntemi birbirini tamamlayan iki yöntemdir. İnsanlar bir arada yaşadıklarına göre grupla çalışma kaçınılmaz yöntemlerdendir. Grupla çalışma öğrencilerin sosyalleşmesini, değişmesini sağlar; ayrıca öğrencilerin sorumluluk duygusunu geliştirir.(Büyükkaragöz ve Çivi, 1999, s: 78)

Grup çalışmasında öğrenci kendisi görev alıp arkadaşlarıyla paylaşacağı için öğrenmeyi arttıran bir yöntemdir. Çoklu zeka uygulamaları içerisinde de sosyal zeka alanları için önemli bir etkinlik olabilmektedir.

“Beyin Fırtınası” görüşme yaptığımız öğretmenlerimizin % 14’ü beyin fırtınası yönteminin çoklu zeka uygulamalarında kullanılabilir bir yöntem olduğunu belirtmişlerdi.

Beyin fırtınası, belli bir zaman içerisinde bir grubun, bir konuya ya da soruna çözüm getirmek, karar vermek ve fikir üretmek amacıyla kullandığı bir tekniktir(Ece, s: 32). Bu teknikte, öğrencilerin bir konu, olay ya da problem durumu hakkında düşünceleri ve mantıklı olup olmadığı endişesine kapılmadan olabildiğince çok sayıda fikir üretmeleri istenmektedir. Bu tekniğin temel amacı, öğrencilerin yaratıcı düşünme becerilerini uygulamaya dönüştürmelerini sağlamaktır(Saban, 2002, s:76).

Kurtuluş savaşında cephele konusunda beyin fırtınası yöntemi uygulanabilecek bir yöntemdir. Ayrıca öğrencinin etkinliğe katılması sağlandığında etkili öğrenme de sağlanabilir.

“Tartışma” görüşme yapılan öğretmenlerimizin %14’ü tartışma yönteminin kurtuluş savaşında cephele konusu anlatılırken kullanılabilir bir yöntem olduğunu belirtmişti.

Tartışma iki ya da daha çok kişinin belirli bir konuya, soruna ilişkin düşünce alışverişinde bulunmasıdır. Soru- yanıt nasıl düz anlatımı zenginleştiriyorsa tartışma da soru- yanıtı zenginleştirmektedir(Çilenti,1988, s:57).

Düz anlatımda yalnızca öğretmen öğrenciye soru sorabilirken, soru-cevap yönteminde öğrenci de öğretmene soru sorabilir. Tartışma yönteminde ise öğrenci hem diğer öğrencilere hem de öğretmene soru sorabilmektedir(Nas,2000, s:150).

Tartışma yöntemi de Çoklu Zeka açısından uygulanan yöntemler arasındadır. Fakat diğer yöntemlerde de bahsettiğimiz gibi başka yöntemlerle birlikte kullanıldığında daha etkili öğrenmeye yardımcı olacaktır.

“Tüm yöntemler” görüşme yaptığımız 4. sınıf öğretmenlerinin % 14’ü Kurtuluş savaşında cepheler konusunu çoklu zeka ile işlerken tüm yöntemlerin kullanılabileceğini belirtmişlerdi.

Diğer cevapları açıklarken söylediğimiz gibi tek bir yöntemi kullanmak çoklu zekayı tam olarak uygulamayı engelleyecektir. Çünkü farklı zeka alanlarına ait kullanılacak yöntemlere baktığımızda bunlar farklılıklar gösteriyordu(Saban, 2003, s:56)

5. 4. Sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheler konusunu çoklu zeka ile işlemeleri için kaç ders saati gerektiğine ilişkin görüşleri

“3–5 saat” görüşmeye katılan öğretmenlerimizin %32 tarafından cevap olarak verilmiştir.

Yeni öğretim programında öğretmenler için hazırlanan kitaplara baktığımızda Kurtuluş savaşında cepheler konusunun öğretilmesi için 40’ yani bir ders saatinin ayrıldığı görülmektedir(MEB, 4. sınıf ders kitabı, s:74).

Çoklu zeka kuramı hangi modelle uygulanırsa uygulansın ekstra zamana ihtiyaç doğurmaktadır. Öğretmenlere dersi öğretmesi için verilen süre göz önüne alındığında, bu durumun olumsuz etkisi kolayca anlaşılabilir(Bümen, 2004, s: 151–152). İşte Bu nedenle öğretmenlerimiz kurtuluş savaşında cepheler konusunu anlatmak için kendilerine 3-5 ders saatinin yeteceğini belirtmişlerdir.

Sınıf içinde yapılacak çoklu zeka eğitimi için bu süre yeterli olabilir. Ancak bu süre içerisinde tüm öğrenme alanlarına ilişkin etkinlikler yapılamayabilir.

“5–7 saat” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimizin % 27’si tarafından görüş olarak belirtilmiştir. Bu öğretmenlerimiz kurtuluş savaşında cepheler konusunu çoklu zeka ya yönelik uygulamalar yaparak 5 saat ile 7 saat arasında bir sürede öğrencilere aktarabileceklerini belirtmişlerdi.

5 ila 7 ders saati arasında yapılan etkinliklerle çoklu zekanın birçok alanına yönelik çalışmalar yapılabilecektir.

“13 saat ve üzeri” görüşme yaptığımız 4. sınıf öğretmenlerimizden % 23’ü kurtuluş savaşında cepheler konusunu öğrencilere tam olarak aktarabilmek için 13 saat veya daha fazla ders saatinin gerektiğini görüş olarak belirtmişlerdi.

13 saat ve üzeri bir zaman gerekliliğini düşünen öğretmenlerimiz sadece kurtuluş savaşında cepheleri anlatmak için çok uzun bir zaman belirlemişlerdir. Öğretmenin derse hazırlık çalışmalarını da dahil edersek belki bu yaklaşım doğru olarak kabul edilebilir.

“7-9 saat” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u tarafından görüş olarak bildirilmiştir.

Kurtuluş Savaşında cepheler konusu 7 ila 9 ders saati arasında anlatıldığı takdirde sınıftaki bütün zeka alanlarına ulaşılabilir. Çünkü bir sınıfta tüm zeka alanlarından öğrenci bulunmayabilir.

“9-11 saat” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u tarafından görüş olarak bildirilmiştir.

Tiyatro ve ya gezi gibi etkinlikler çok uzun zaman aldığı için bu etkinlikleri de dahil ettiğimizde 9 ila 11 ders saati cevabı mantıklı olabilir.

“11-13 saat” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinden hiç biri 11 ile 13 saat arasında derse ihtiyacı olduğunu belirtmemiştir.

11-13 ders saati kurtuluş savaşında cepheler konusunun öğretiminde çok fazla gibi görünmektedir. Ancak burada öğretmenin hangi yöntemi uygulamayı düşündüğünü bilmek gereklidir.

6. 4. sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin kurtuluş savaşında cepheleri anlayabilmeleri için yapabilecekleri etkinliklere ilişkin görüşleri

“**Araştırma yaparlar**” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin %50’si tarafından görüş olarak bildirilmişti.

Araştırma yapma öğretim stratejilerinde bir tanesidir. Bu strateji yoluyla öğretme, faaliyetleri öğrenci etkinliklerine dayalıdır. Öğrenci araştırma yaparken öğretmen onu düşünmeye yöneltir, ona yol gösterir ve rehberlik yapar. Bu yaklaşım; uygulama, analiz ve sentez yapma, değerlendirme gibi en yüksek bilişsel davranışların kazandırılmasında etkili olmaktadır(Büyükkaragöz ve Çivi, 1999, s: 64).

Yukarıdaki bilgileri dikkate aldığımızda araştırma yapmanın öğrencilerin kendi yapacakları etkinliklerden olduğunu anlayabiliriz.

“**Proje ve performans görevleri yaparlar**” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 41’i tarafından görüş olarak belirtilmiştir.

İlköğretim kurumları yönetmeliğine göre;

Proje: Öğrencilerin grup halinde veya bireysel olarak istedikleri bir alan veya konuda inceleme, araştırma ve yorum yapma, görüş geliştirme, yeni bilgilere ulaşma, özgün düşünce üretme ve çıkarımlarda bulunmaları amacıyla ders öğretmenleri rehberliğinde yapacakları çalışmaları,

Performans görevi: Programda öngörülen eleştirel düşünme, problem çözme ve okuduğunu anlama, yaratıcılığını kullanma, araştırma yapma gibi öğrencinin bilişsel, duyuşsal, psikomotor, alandaki becerilerini kullanmasını, geliştirmesini ve bir ürün ortaya koymasını gerektiren çalışmaları kapsayan ve öğretmen rehberliğinde yaptırılan görevleri ifade etmektedir(http://iogm.meb.gov.tr/files/Proje_Performans_Odevleri.pdf)

Yukarıdaki açıklamaları dikkate aldığımızda proje ve performans ödevlerinin de öğrencilerin kurtuluş savaşında cepheleri anlayabilmeleri için yapabilecekleri etkinlikler arasına girdiğini görmekteyiz.

“Drama ve grup çalışması etkinliği yaparlar” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimizin % 32’si tarafında cevap olarak verilen bu madde tablo 10’un üçüncü sırasında yer almaktaydı.

Drama, bir olayı, bir oyunu, yaşantıyı tiyatro tekniklerinden yararlanarak canlandırmaktır(<http://www.autism-tr.org/drama.htm>). Eğitim açısından bakıldığında bu etkinlik, öğrencilerde davranış değişikliği meydana getirmek amacıyla olay, olgu ve durumların öğrenciler tarafından oynlaştırılmasıyla edinilen yaşantılar olarak karşımıza çıkmaktadır. (Üstündağ,1999, s: 48). Bu açıklamaya baktığımızda drama yönteminin de öğrencilerin yapabilecekleri etkinlikler arasında olmasında bir sakınca yoktur.

Öğrenme ve hatırlama üzerine yapılan araştırmalar, fertlerin; duyduğunun % 10’unu, gördüğünün % 15’ini, görüp duyduğunun % 20’sini, tartıştığının % 40’ını, kendi katılım ve deneyiminin %80’ini, başkalarına öğrettiğinin ise % 90’ını hatırladığını ve öğrendiğini ortaya koymuştur. Bir başka ifade ile öğretimde; duyarak, görerek, yaparak ve yaptırarak edinilen bilgilerin daha kalıcı olduğu ortaya çıkmıştır. Bu yüzden öğretimde öğrencinin katılımını sağlayan öğrenci etkinlikleri her zaman başarılı bir öğretmenin uyguladığı metotlar arasında yer almıştır. İşte bu etkinliklerden birisi de grup çalışmasıdır(Köstüklü,2001, s:42). Bu nedenle grup çalışması da çoklu zeka açısından öğrencilerin yapabileceği etkinlikler arasındadır.

“Röportaj yaparlar” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 23’ü tarafından yanıt olarak verilmiştir.

Röportaj öğrencilerin konu ile ilgili çeşitli kişilere soru sorması ve cevap almasına dayanan bir uygulamadır. Röportaj yönteminde de öğrenci aktif olacağı için çoklu zeka uygulamalarında kullanılabilecek bir yöntemdir.

“Kitap okurlar” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimizin % 14’ü tarafında görüş olarak bildirilmiştir.

Kitap okuma öğrencinin kendi yaptığı bir etkinliktir ancak öğrencinin öğrenmesini sağlayacak etkili bir yöntem değildir.

“ Geziye giderler” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u görüş olarak bildirmiştir.

Gözlem gezisi eğitim açısından ilginç yerlere –örneğin fabrika, müze, kütüphane, sanat galerisi, kamu kuruluşları gibi – düzenlenebileceği gibi öğrencinin üzerinde çalışmakta olduğu ya da yakın gelecekte çalışacağı konulara ilişkin örnekler toplayabileceği ya da örneklerini görebileceği yerlere de – akıntı, gölcük, dağlık, ormanlık gibi- düzenlenebilir. Böylece öğrencinin akademik, sosyal ve davranışsal ufuklarının gelişimi sağlanır(Küçükahmet, 1998, s: 64).

Geziler de öğrencilerin çoklu zeka açısından yapabilecekleri etkinliklerdir. Ancak Bazı yerlere yapılan gezilerde bir büyüklerinin veya öğretmenlerinin yanlarında bulunması gerekmektedir.

“Çeşitli filmler ve cdler izlerler” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimizin % 9’u görüş olarak bildirmiştir.

TV ve çeşitli film videoları, Sosyal Bilimler ve Tarih öğretiminde ve okullardaki diğer derslerin öğretiminde oldukça faydalı araçlardır. Bunlarla pek çok sosyal ve tarihi olaylar yeniden eğitim ortamına getirilip sunulabilir(Ece, 2007, s: 40).

CD’ler, üzerinde görüntü, ses, grafik, veri ve işitsel bilgilerin kaydedildiği özel maddeden yapılmış ince ve yuvarlak bir plaktır(Şimşek, 2002, s:42).

Çeşitli filmlerin ve cdlerin izlenmesi öğrencilerin yapabileceği etkinlikler arasındadır. Ayrıca öğrenmeyi zevkli hale getiren unsurlardır.

7. 4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheler konusunun öğrenciler tarafından unutulmaması için yapılacak çalışmalara yönelik görüşleri

Bu bölümde en fazla frekans gösteren görüş **“tekrar yapılmalı”** görüşü olmuştur. 4. sınıf öğretmenlerinin % 73’ü kurtuluş savaşında cepheler konusunu öğrencilere tam olarak öğrettikten sonra sık tekrarlar yapmanın konunun unutulmamasında etkili olduğu görüşünü belirtmişlerdi.

Özellikle anlatım yöntemiyle öğretilenlerin hatırlanması zor olduğu için tekrarlara sıklıkla yer vermek gerekmektedir. Çoklu zeka açısından da sözel –dilsel zekaya sahip öğrencilerin zaman zaman tekrar etmesi faydalı olabilir.

“Sınıfa pano asılmalı” görüşme yapılan öğretmenlerin %23’ü bu görüşü bildirmişlerdi.

İlköğretimde öğrencilerin yapılan çalışmaları sürekli karşılarında görmeleri için panolar hazırlanmaktadır. Her sınıfta çeşitli konularla ve derslerle ilgili panolar vardır. Bu panolara işlenen çeşitli konularla ilgili yazı, resim, şiir, açıklama... vb. asılarak öğrenilenlerin öğrencinin gözü önünde olması sağlanır.

Sınıfa Kurtuluş savaşı ile ilgili pano asılması öğrencilerin unutmalarını engelleyecek bir yöntem olarak kullanılabilir.

“ Diğer derslerdeki konularla ilişkilendirilmeli” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 18’i tarafından görüş olarak belirtilmişti.

Eğitim öğretimde diğer derslerle ilişkilendirme de çok önemlidir. 4. sınıfın diğer ders kitapları incelendiğinde sosyal bilgilerde kurtuluş savaşı işlendiği sıralarda Türkçe dersinde de okuma parçasında kurtuluş savaşıyla ilgili bir yazının işlendiği dikkat çekiyor. Bu durum bizlerin bu dersleri işlerken başka derslerle ilişki kurmamızı da sağlıyor.

Yukarıdaki bilgilere baktığımızda diğer derslerle ilişkilendirmenin önemli bir unsur olduğunu görebiliyoruz. Konumuzu diğer derslerle ilişkilendirerek bir açıdan tekrar yapmış oluyoruz.

“Öğrencilere konu özetleri verilmeli” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 18’i tarafından görüş olarak belirtilmişti.

Öğrencilerin merak ettiklerini ya da hatırlayamadıklarını tekrar incelemeleri açısından önemli bir uygulamadır. Ancak sözel- dilsel zekaya sahip öğrenciler dışında etkili olmayabilir.

“ Öğrencilere konu ile ilgili tiyatro yaptırılmalı” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 18’i tarafından görüş olarak belirtilmiştir.

Rol yapma, öğrencinin bir başkasının kimliğine bürünüp o kişi gibi davranmaya çalışmasıdır. Yarım kalan hikâyeler rol yapmak için iyi bir başlangıçtır. Gönüllüler istenir, öğrenciler teşvik edilir(fakat zorlama yapılmaz) Öğrenciler rollerini prova etmemeli, öğretmen rol yapmada araya girmemelidir(Eğitim, bilim ve düşünceler dergisi, 2006).

Tiyatro da bir tür rol yapma işidir. Öğrencilerin öğrendiklerini pekiştirmesi açısından önemlidir ve tiyatro göze, kulağa hitap ettiği için; oynayanlar da kinestik olarak olayın içinde olduğu için unutmayı önleyen etkili bir yöntemdir.

“Kronoloji ve tarih şeridi asılmalı” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u tarafından görüş olarak belirtilmişti.

Sosyal Bilgiler dersinin en önemli amaçlarından biri zaman ve kronolojiyi algılama becerisinin kazandırılmasıdır. Zaman ve tarih şeridi öğrencilere bu becerinin kazandırılmasında kullanılır. Zaman şeridi (kronoloji), mevsimler ve önemli olayların tarihlerini öğretmek için, tarih şeridi ise, tarihsel süreç içinde insanlığın geçirdiği değişimleri öğretmek için kullanılmaktadır(Ece,2007, s:39).

Özellikle tarih konuları açısından önemli olduğu için kronoloji ve tarih şeridi hazırlanması öğrencilerin unutmalarını engelleyebilecek bir yöntemdir.

“Çoklu zekaya göre öğrendiyse unutmaz” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 9’u tarafından görüş olarak belirtilmişti.

Gerçekten çoklu zekayı tam olarak uygulayan öğretmenlerin öğrencilerinde unutmaya yaşanmaz. Çünkü çoklu zeka uygulanırken farklı çoklu zeka alanlarına hitap etmesi açısından bir çok duyu organı etkilenir. Çoklu zekanın tek yöntemi değil bir çok yöntemi birlikte kullanılmış olduğunda bu öğretmenlerimiz haklı olabilirler.

8. 4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheleer konusunu anlatırken kullandıkları farklı bir yöntem olup olmadığına dair görüşleri

4. Sınıf öğretmenlerinin % 77’si kurtuluş savaşında cepheleeri anlatırken kullandıkları farklı bir yöntem olup olmadığı sorusuna **“ farklı bir yöntemim yok”** diyerek cevap vermişlerdi.

Çoklu zeka kuramı hangi modelle uygulanırsa uygulansın ekstra zamana ihtiyaç doğurmaktadır. Öğretmenlere dersi öğretmesi için verilen süre göz önüne alındığında, bu durumun olumsuz etkisi kolayca anlaşılabilir. (Bümen, 2004, s: 151-152)

Öğretmenler anlatım yöntemi kullandığında içerik düzgün bir sıra ile işlenmiş, öğretim sorumluluğu yerine getirilmiş, kısa sürede konular bitirilmiş ve sınıf sessizce konuları takip etmiş olur. Oysa Çoklu zeka kuramıyla ilgili öğretimsel uygulamalar farklı etkinliklerin uygulanmasını gerektirdiğinden zaman alıcı olmaktadır(Bümen, 2004, s:151-152).

Yukarıda sayılan nedenlerle çoklu zekayı kullanmayan öğretmenlerimiz, çoğunlukla düz anlatım yöntemini kullandıkları için farklı bir yöntem de kullanmayabiliyorlar.

“ Canlandırma yaptık” cevabı ise görüşmeye katılan öğretmenlerimizin %18’i tarafından verilmiştir.

Canlandırma da drama ve rol oynama yöntemlerine benzeyen bir yöntemdir. Bu yöntemde de öğrenciler aktiftir ve bir çok duyu organına hitap etmektedir. Çoklu zeka uygulamalarında canlandırma kullanılmaktadır. İyi uygulanabildiğinde etkili bir yöntemdir.

“Cephe maketi yaptık” görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerinin % 5'i tarafından görüş olarak belirtilmişti.

Cephe maketini öğrencilerle birlikte yapmak hem öğrenci açısından zevkli bir uygulama olacaktır, hem de öğrenme kalıcı olacaktır.

VI. BÖLÜM

SONUÇLAR VE ÖNERİLER

Bu bölümde, 2005–2006 eğitim- öğretim yılından itibaren uygulanmaya başlayan Yeni Öğretim Programındaki 4.sınıf tarih konularının çoklu zeka yöntemi ile nasıl öğretilbileceğinin 4.sınıf öğretmenlerinin görüşleri doğrultusunda değerlendirilmesi amacıyla yapılan araştırmanın sonuçlarını ve bu sonuçlar doğrultusunda geliştirilen önerilere yer verilmiştir.

6.1.SONUÇLAR

4. sınıf tarih konularından “Kurtuluş savaşında cepheler” konusunun çoklu zeka ile öğretimi ile ilgili öğretmen görüşlerini değerlendiren araştırmada, cevaplayıcılar tarafından birçok görüş ifade edilmiştir. Görüşme sonucunda cevaplayıcıların, Yeni programda Kurtuluş Savaşında Cepheler konusunda hangi bilgilerin verilmesi gerektiği, yeni programda verilen bilgilerin yeterli ve eksik yönleri, çoklu zeka açısından kullanılacak kaynak ve yöntemler, çoklu zeka ile öğretim için gereken sürelerle ilişkin cevaplarından sonuç ve öneriler ortaya çıkarılmıştır.

4. Sınıf öğretmenlerinin “kurtuluş savaşında cepheler” konusunda 4. sınıf öğrencilerine neler verilmesi gerektiği hakkındaki görüşlerine ilişkin sonuçlar

1. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri 4. sınıf öğrencilerine Kurtuluş Savaşında Cepheler konusunda verilmesi gereken bilgilerin; çoğunlukla, genel olarak kurtuluş savaşının önemi ile ilgili olması gerektiğini belirtmişlerdi. Ayrıca halkın başarısı, cephe isimleri ve kurtuluş savaşının neden ve sonuçlarının da öğrencilere verilebilecek bilgiler olduğu çoğunlukla belirtilmiştir. Bu cevaplardan sonra

öğretmenlerimizin Kurtuluş savaşında verilmesi gerekenlerin daha çok savaşın genel önemi ile ilgili olması gerektiğini düşündükleri sonucuna ulaşmışlardır.

4. Sınıf Öğretmenlerinin yeni programda kurtuluş savaşında cepheleer konusunda verilen bilgilerle ilgili görüşlerine ilişkin sonuçlar

2. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri yeni programda kurtuluş savaşında verilen bilgilerin çok ayrıntı olduğunu, duygusal atmosferin eksik olduğunu düşünmektedirler. Bu cevaplardan Kurtuluş Savaşında Cepheleer konusunda yeni programdaki ayrıntıların azaltılması gerektiği ve duygusal atmosfer oluşturacak öğelerin daha fazla kullanılması gerektiği sonucu çıkmıştır.

4.Sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş Savaşında Cepheleer konusunu işlerken metafor (bildikleriyle bilmediklerini eşleştirerek öğretim) sistemine benzer bir çoklu zeka yöntemi uygulayıp uygulamadıklarına yönelik görüşlerine ilişkin sonuçlar

3. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri kurtuluş savaşında cepheleer konusunu işlerken bir çoklu zeka yöntemi kullanmadıklarını belirtmişlerdi. Verilen cevaplar içerisinde çok az oranda eşleştirme, dramatizasyon ve akrostiş kullanıldığı belirtilmişti. Bu cevaplardan öğretmenlerimizin çoğunlukla Kurtuluş Savaşında Cepheleer konusunda çoklu zeka yöntemi kullanmadıkları sonucu çıkmıştır.

4. sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zekaya dikkat ederek uygulamak için kullanılabilecek kaynaklara ait görüşlerine ilişkin sonuçlar

4. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimiz Kurtuluş Savaşında Cepheleer konusu işlenirken büyük oranda üç boyutlu materyaller dediğimiz teknolojik aletleri kullanabileceğimizi belirtmişlerdi. Bu teknolojik aletler CD, TV, Film, projeksiyon... vb. materyaller olarak ifade edilmişti. Ayrıca bu soruya cevap veren öğretmenlerimizin

tamamı birden fazla araç ismi vermişti. Bu cevaplara bakıldığında çoklu zeka ile öğretimde birden fazla kaynağın birlikte kullanılması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır.

5. Cevapların en fazla frekans gösteren kısmının üç boyutlu materyaller olduğu dikkate alındığında çoklu zeka ile öğretimde çoğunlukla üç boyutlu materyallerin kullanılmasının düşünüldüğü sonucuna ulaşılmıştır.

4. sınıf öğretmenlerinin Kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zekaya dikkat ederek aktarmak için uygulanabilecek yöntemlere ait görüşlerine ilişkin sonuçlar

6. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimiz Kurtuluş Savaşında Cepheleer konusu işlenirken Çoklu zeka yöntemini kullanmak için en fazla dramatizasyon, anlatım, gösteri ve film izletme yöntemlerinin kullanılabilceğini belirtmişlerdi. Bu cevaplar doğrultusunda öğretmenlerimizin çoklu zeka açısından çok önemli uygulamalar olan dramatizasyon ve film izletme tekniklerini kullanmanın önemini kavradıkları, fakat klasik yöntem olan anlatım metodunun öğretmenlerimiz açısından önemini hala koruduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. Sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepheleer konusunu çoklu zeka ile işlemeleri için kaç ders saati gerektiğine ilişkin görüşlerine ait sonuçlar

7. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenlerimiz Kurtuluş Savaşında Cepheleer konusu işlenirken çoklu zeka yöntemini kullanarak eğitim öğretim sürdürmek için kendilerine gereken ders saati sayısının çoğunlukla **3 ila 5** ve ya **5 ila 7** arasında olması gerektiğini belirtmişlerdi. Yeni programa göre ise bu konunun öğretilmesi için 40' lık bir süre verilmiştir. Bu durumdan, yeni programda bu konu için verilen ders saati süresinin çoklu zeka ile öğretim açısından yetersiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. sınıf öğretmenlerinin, öğrencilerin kurtuluş savaşında cepeleri anlayabilmeleri için yapabilecekleri etkinliklere ilişkin görüşlerine ait sonuçlar

8. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri Kurtuluş Savaşında Cepeler konusunu anlayabilmeleri için öğrencilerin kendi kendilerine yapabilecekleri etkinlikleri araştırma yapma, proje ve performans ödevi yapma olarak belirtmişlerdir. Bu durumda öğretmenlerimizin öğrencileri daha çok konu araştırmaya yönlendirme eğiliminde olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepeler konusunun öğrenciler tarafından unutulmaması için yapılacak çalışmalara yönelik görüşlerine ilişkin sonuçlar

9. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri öğrencilerin unutmamaları için daha çok tekrar ve sınıf panosu cevabını vermişlerdi. Bu soruya verilen cevaplar doğrultusunda öğretmenlerimizin klasik akılda tutma yöntemlerini kullanma eğiliminde oldukları sonucuna ulaşılmıştır.

4. sınıf öğretmenlerinin kurtuluş savaşında cepeler konusunu anlatırken kullandıkları farklı bir yöntem olup olmadığına dair görüşlerine ilişkin sonuçlar

10. Görüşme yapılan 4. sınıf öğretmenleri çok büyük bir oranda farklı bir yöntem kullanmadıklarını belirtmişlerdi. Öğretmenlerimizin verdiği bu cevaplardan; öğretmenlerimizin daha iyi nasıl öğretebilirim gibi bir kaygıları olmadığı ve klasik yöntemlerle ders işlemeye devam ettiği sonucuna ulaşılmıştır.

6.2.ÖNERİLER

Araştırma sonucunda elde edilen bulgular ışığında aşağıdaki öneriler geliştirilmiştir.

1. Kurtuluş savaşında Cepheler konusunda 4. sınıf öğrencilerine konu ile ilgili genel bilgiler verilmelidir.
2. Yeni programda Kurtuluş Savaşında Cepheler konusu ile ilgili bazı gereksiz ayrıntılar çıkarılmalı, yerine duygusal atmosfer sağlayacak öğeler konulmalıdır.
3. Öğretmenlerimiz Çoklu zeka yöntemlerine daha fazla önem vermelidir.
4. Çoklu zeka ile öğretimde birden fazla kaynak kullanılmalı ve teknolojik kaynakların temini sağlanmalıdır.
5. Hem çoklu zeka hem de yeni programdaki yapılandırmacı yaklaşım açısından öğretmenlerimiz anlatım yönteminden uzaklaşmalıdırlar.
6. Daha iyi öğretim için yeni programda Kurtuluş Savaşında Cepheler konusuna ayrılan süre arttırılmalıdır.
7. Öğretmenlerimiz tarafından, araştırma ödevleri yanında öğrencinin kendi öğrenmesini sağlayacak başka yöntemler de kullanılmalıdır.
8. Unutmayı engellemek için öğretmenlerimiz farklı yöntemler aramalıdır.
9. Öğretmenlerimiz çoklu zeka ile eğitim açısından yeni ve farklı yöntemler kullanmalıdır.

KAYNAKÇA

Akar, C. (2001). *İlköğretim Sosyal Bilgiler Programının Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE, Afyonkarahisar

Alicıgüzel, İ . (1999). *Çağdaş Okulda Eğitim ve Öğretim*. İstanbul: Sistem Yayıncılık, s. 119.

Alkan, C.(1992). *Eğitim Ortamlarının Düzenlenmesi*. Ankara: A.Ü. Eğitim Fakültesi.

Alkan, C. ve Kurt, M. (1998). *Özel Öğretim Yöntemleri (Disiplinlerin Öğretim Teknolojisi*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Aykaç, N. ve Başar, E. (2005). “İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi Eğitim Programının Değerlendirilmesi”, *Yeni İlköğretim Programlarını Değerlendirme Sempozyumu*. Ankara: Sim Matbaası.

Bilen, M. (1999).*Plandan Uygulamaya Öğretim*. Ankara: Anı Yayıncılık.

Bümen, N.(2004). *Okulda Çoklu Zeka Kuramı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Büyükkaragöz, S. ve Çivi,C. (1999).*Genel Öğretim Metotları*. İstanbul: Beta basım yayım dağıtım, s. 52.

Bloom, B.S. (1979). *İnsan Nitelikleri ve Okulda Öğrenme*. Çev: Durmuş Ali Özçelik. Ankara: Milli Eğitim Bakanlığı Yayını

Çilenti,K. (1988). *Eğitim Teknolojisi ve Öğretim*, Ankara: Kadioğlu.

Demircioğlu, İ. H. (2005). *Tarih Öğretiminde Öğrenci Merkezli Yaklaşımlar*. Ankara: Anı yayıncılık.

Demirel, Ö.(1999). *Öğrenme Sanatı*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Demirel, Ö. (1993). *Genel Öğretim Yöntemleri*. Ankara: Usem Yayıncılık.

Ece, B. (2007). *İlköğretim Birinci Kademe 2005 Sosyal Bilgiler Programının Öğretmen Görüşlerine Göre Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE, Afyonkarahisar.

Erdem, A. R.(2006). “Nasıl Öğretmeliyim: Öğretim Strateji, Yöntem ve Teknikleri” *Bilim, Eğitim ve Düşünceler Dergisi*, C.6, S. 2, Haziran

Erden, M. (1997). *Sosyal Bilgiler Öğretimi*. Ankara: Alkım Yayınları.

Ergün, M. (2005). “Eğitim Reformlarının Felsefesi”, *Türkiye Özel Okullar Birliği Bülteni*. S. 8, s.29–31.

Fidan, N. (1986). *Okulda Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Kadioğlu Matbaası.

Gömlüksiz, M. N. ve Bulut, İ. (2006). “ *Yeni Sosyal Bilgiler Dersi Öğretim Programının Uygulamadaki Etkililiğinin Değerlendirilmesi*” *Kuramdan Uygulamaya Eğitim Yönetimi*.

Güncel Türkçe Sözlük ve Yazım Kılavuzu Etkileşimli Yoğun Diski. (2007). Ankara: TDK Yayınları.

Hesapçiođlu, M. (1998). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*. İstanbul: Beta yay.

Kamber,T.(2007). *2005–2006 Yeni Öğretim Programında Sosyal Bilgiler Dersi Etkinliklerinin Uygulanabilirliğinin İncelenmesi*.(Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE, Afyonkarahisar.

Karasar, N. (1998). *Araştırmalarda Rapor Hazırlama*. Ankara: Nobel yay. (9. Basım).

Kepçeoğlu, M. (1994). *Psikolojik Danışma ve Rehberlik*. Ankara: Kadioğlu matbaa.

Kılıç, D.(1994). *İlköğretim 5. sınıf Sosyal Bilgiler Dersinin Öğretmen Görüşleri Çerçevesinde Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi SBE, Erzurum.

Kılıç, A. ve Seven, S.(2002). *Konu Alanı Ders Kitabı İncelemesi*. Ankara: Pegem A Yayıncılık.

Koçak. Ü. (2005). *İlköğretim Okulları 4. ve 5. Sınıflar Sosyal Bilgiler Dersi Öğretiminde Öğretmenlerin Öğretim Materyalleri Kullanımı Konusunda Bir Değerlendirme*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi SBE, Konya.

Komisyon, (1995). *İlköğretim Kurumları Yönetmeliği*. Ankara: Milli Eğitim Basımevi.

Komisyon. (2007). *İlköğretim 4. sınıf Sosyal Bilgiler Öğretmen Kılavuz Kitabı*. İstanbul: Doğan Ofset.

Komisyon. (2007). *4. Sınıf Sosyal Bilgiler Ders Kitabı*. İstanbul: Doğan Ofset.

Köstüklü, N. (2001) *Sosyal Bilimler ve Tarih Öğretimi*, Konya: Günay Ofset.

Küçükahmet, L. (1998). *Öğretim İlke ve Yöntemleri*, İstanbul: Alkım yay.

Nas, R. (2000). *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*, Bursa: Ezgi Yayınevi.

Özçelik, D. A. (1987). *Eğitim Programları ve Öğretim: “Genel Öğretim Yöntemleri”*. Ankara: ÖSYM Eğitim Yayını.

Özçelik, D. A. (1992). *Eğitim Programları ve Öğretim*. Ankara: ÖSYM Yayınları.

Özden, Y. (2005). *Öğrenme ve Öğretme*. Ankara: Pegem yayıncılık.

Özel, M. (1992). *Cephelerden Kurtuluş Savaşına, Türk Kurtuluş Savaşı, C.III*. Ankara: Kültür Bakanlığı.

Öztürk, H. (2005). *Öğrenmenin Büyüsü*, İstanbul: Hayat Yayınları

Piriçdane, M. (1997). *İlköğretim I.Kademe Sosyal Bilgiler Ders Programının Değerlendirilmesi*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Gazi Üniversitesi. SBE, Ankara.

Saban, A. (2002). *Öğrenme- Öğretme Süreci*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Saban, A. (2003). *Çoklu Zeka Teorisi ve Eğitim*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Safran, M. (2004) “ *İlköğretim Programlarında Yeni Yaklaşımlar SOSYAL BİLGİLER*” Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim Dergisi. Yıl 5, s: 54–55 Ağustos-Eylül.

Sagay, N. (2007). *İlköğretim II. Kademe Sosyal Bilgiler Derslerinde Coğrafya Konularının Öğretimi: Problemler- Öneriler*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Afyon Kocatepe Üniversitesi SBE. Afyonkarahisar.

Saygın, O. (2007). *Haftıza Teknikleriyle Beyin gücünü Geliştirme*. İstanbul: Hayat Yayınları.

Selçuk, Z. ve Kayılı,H. ve Okut, L. (2004). *Çoklu Zeka Uygulamaları*. Ankara: Nobel Yayınları.

Senemoğlu, N. (1987). *Bilişsel Giriş Davranışları ve Dönüt-Düzeltilmenin Erişkiye Etkisi*. (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Hacettepe Üniversitesi SBE. Ankara.

Senemoğlu, N. (2005). *Kuramdan Uygulamaya Gelişim, Öğrenme ve Öğretim*. Ankara: Gazi Kitapevi.

Sever, Sedat. (2000).*Türkçe Öğretimi ve Tam Öğrenme*, Ankara: Anı Yayıncılık.

Sönmez, Veysel. (1986). *Program Geliştirmede Öğretmen El Kitabı*. Ankara: Yargı Yayınları.

Sönmez Veysel. (1999). *Sosyal Bilgiler Öğretimi ve Öğretmen Klavuzu*. İstanbul: MEB Yayınları.

Summak, S. ve Summak, E. (2005). *Akıllı Bebekler Akademisi*, Ankara: Sistem Yayıncılık

Şimşek, N. (2002). *Derste Eğitim Teknolojisi Kullanımı*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.

Üstündağ, T. (1999). “Eğlence Dramatizasyon Oyun Türü Öğretim Teknikleri” Bulunduğu eser: M. Bilen, Plandan Uygulamaya Öğretim (s. 188–216), Ankara, Anı Yayıncılık.

Vural, B. *Öğrenci Merkezli Eğitim ve Çoklu Zeka*. İstanbul: Hayat yayınları

Yaşar, Ş. ve Gültekin, M. (2006). “Anlamlı Öğrenme için Etkili Öğretim Stratejileri.” *Hayat Bilgisi ve Sosyal Bilgiler Öğretimi*.(Ed. Cemil Öztürk) Ankara: Pegem Yayıncılık.

Yavuz, K. E. (2005). *Çoklu Zeka Teorisi Uygulama Rehberi*, Ankara: Ceceli Yayınları

Yıldıran, Güzver. (1982). *Öğrenme Düzeyi ve Ürünleri*. İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi.

Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2005). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin yay. (Genişletilmiş 5. baskı).

Yılmaz, D. (2000). *Üniversiteler İçin Vatandaşlık Bilgisi*. Konya: Çizgi kitapevi

Yılmaz, F. (2004). *Howard Gardner'in Çoklu Zeka Kuramı Çerçevesi İçinde Okul İçeriği Tiyatro çalışmalarının Eğitime Katkısı*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Selçuk Üniversitesi SBE. Konya.

KONU İLE İLGİLİ İNTERNET SAYFALARI

<http://www.metu.edu.tr/~e133313/yontem.htm>

<http://www.geocities.com/ualtunay.geo/omo.html>

http://www.enocta.com/tr/kaynaklar_makale_detay.asp?url=203

http://tr.wikipedia.org/wiki/T%C3%BCrk_Kurtulu%C5%9F_Sava%C5%9F%C4%B1

<http://sozluk.sourtimes.org/show.asp?t=kurtulus+savasi>

<http://www.biyotarih.com/?cat=4>

<http://tr.wikipedia.org/wiki/Kronoloji>

<http://www.autism-tr.org/drama.htm>

http://iogm.meb.gov.tr/files/Proje_Performans_Odevleri.pdf

<http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/sayi59/venc.htm>

<http://www.universite-toplum.org/content.php3?id=31>

EKLER

EK:1

GÖRÜŞME FORMU

Araştırma Konusu: İlköğretim 4. sınıflarda uygulanmaya başlayan yeni öğretim programı içerisindeki tarih konularından Kurtuluş Savaşında Cepheleer konusunun çoklu zeka modeliyle uygulanması konusunda öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi

Okul:

Tarih ve Saat (başlangıç-bitiş) :

Görüşmeci:

Giriş

Merhaba, benim adım Fidan DEMİR. Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilgiler Öğretmenliği Yüksek Lisans öğrencisiyim. İlköğretim 4. sınıflarda uygulanmaya başlayan yeni öğretim programı içerisindeki tarih konularının çoklu zeka modeliyle uygulanması konusunda öğretmen görüşlerinin değerlendirilmesi konusunda bir araştırma yapıyorum. Bu çalışmamda özellikle ilköğretim 4. sınıf öğretmenlerinin görüşlerini alıyorum; çünkü yeni öğretim programının 4. sınıfla ilgili bölümünü uygulamaya geçirmeye çalışanlar 4. sınıf öğretmenleridir. Bu araştırma sonucunda ortaya çıkacak sonuçların daha sonraki dönemlerde hazırlanacak olan öğretim programlarının düzenlenmesine katkı sağlayacağını ve böylece biz öğretmenlerin daha rahat uygulayabileceği programlara yer verileceğini ümit ediyorum. Bu nedenle sizin ilköğretim 4. sınıf tarih konuları ile bu konularda uygulanabilecek çoklu zeka yöntemleri hakkındaki düşünce ve görüşlerinizi öğrenmek istiyorum.

Yaptığım tüm görüşmelerde verilen bilgiler sadece bu araştırmada kullanılacak ve kişisel bilgiler kesinlikle gizli tutulacaktır. Görüşmemizin yaklaşık bir saat süreceğini tahmin ediyorum. Bu araştırmaya katılmayı kabul ettiğiniz için şimdiden teşekkür ediyorum. Eğer bana görüşmeye başlamadan sormak istediğiniz bir soru varsa, önce bunu yanıtlamak isterim. İzin verirseniz sorulara başlamak istiyorum.

Görüşme Soruları:

1. Cinsiyetiniz?
2. Ne kadar süredir öğretmenlik yapıyorsunuz?
3. Ne kadar süredir bu okulda öğretmensiniz?
4. Kurtuluş savaşında cepheler konusunda 4. sınıf öğrencilerine verilmesi gereken bilgiler sizce nelerdir?
5. Yeni programda kurtuluş savaşında cepheler konusunda verilen bilgiler yeterli mi? Eksik veya fazla yönleri var mı?
6. Çoklu zekayı tam anlamıyla uygulamak için farklı yöntemler vardır. Bunlardan bir tanesi de metafor sistemidir. Bu yöntemde öğrencilerin bildikleri kelimelerle bilmedikleri kelimeler eşleştirilerek öğrenmeleri sağlanıyor. Siz buna benzer bir yöntem kullandınız mı? Örnek veriniz.
7. Kurtuluş savaşında cepheler konusunu çoklu zekaya dikkat ederek anlatmak için neler yapıyorsunuz? Neler yapılabilir?
 - Kullanılabilecek kaynaklar nelerdir?
 - Uygulanabilecek yöntemler nelerdir?
8. Sınıfınızda bu konuyu çoklu zeka ile uygulayabilmek için size toplam kaç ders saati gerekir?

- 9.** Cepheleri tam olarak anlayabilmeleri için öğrencilerin ne gibi etkinlikler yapması gerekir? Sizin öğrencileriniz bunları yapıyor mu?
- 10.** Kurtuluş savaşında cepheler konusunda öğrencilerin çoklu zeka ile öğrenmelerini sağladıktan sonra unutmamaları için neler yapabiliriz?
- 11.** Kurtuluş savaşında cepheler konusunu anlatırken çoklu zeka açısından kullandığınız farklı bir yönteminiz var mı? Varsa bunu bizimle paylaşır mısınız?